

آزمون‌های سراسری گاج

گزینه درسی را انتخاب کنید.

سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱

پاسخ‌های تشریحی

پایه دوازدهم انسانی

دوره دوم متوسطه

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۱۹۰	مدت پاسخگویی: ۲۰۰ دقیقه
تعداد سؤال ویژه دی‌ماه: ۲۳۰	مدت پاسخگویی ویژه دی‌ماه: ۲۲۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی	مدت پاسخگویی ویژه دی‌ماه
			از	تا		
۱	ریاضیات	۱۵	۱	۱۵	۳۵ دقیقه	۴۰ دقیقه
			۱۶	۲۵		
			۲۶	۳۵		
۲	اقتصاد	۱۰	۳۶	۴۵	۱۰ دقیقه	۱۰ دقیقه
			۴۶	۶۰		
۳	علوم و فنون ادبی	۱۰	۶۱	۷۰	۲۵ دقیقه	۳۰ دقیقه
			۷۱	۸۰		
			۸۱	۹۰		
۴	جامعه‌شناسی	۱۰	۹۱	۱۰۰	۳۰ دقیقه	۳۰ دقیقه
			۱۰۱	۱۱۰		
			۱۱۱	۱۳۰		
۵	زبان عربی (اختصاصی)	۲۰	۱۳۱	۱۴۰	۲۰ دقیقه	۲۰ دقیقه
			۱۴۱	۱۵۰		
			۱۵۱	۱۶۰		
۶	تاریخ	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	۲۰ دقیقه	۲۵ دقیقه
			۱۷۱	۱۸۰		
			۱۸۱	۱۹۰		
۷	جغرافیا	۱۰	۱۹۱	۲۰۰	۲۰ دقیقه	۲۵ دقیقه
			۲۰۱	۲۱۰		
			۲۱۱	۲۲۰		
۸	فلسفه و منطق	۱۰	۲۲۱	۲۳۰	۳۰ دقیقه	۳۰ دقیقه
			۲۳۱	۲۴۰		
			۲۴۱	۲۵۰		
۹	روان‌شناسی	۱۰	۲۵۱	۲۶۰	۱۰ دقیقه	۱۰ دقیقه

آزمون‌های سراسر گاج

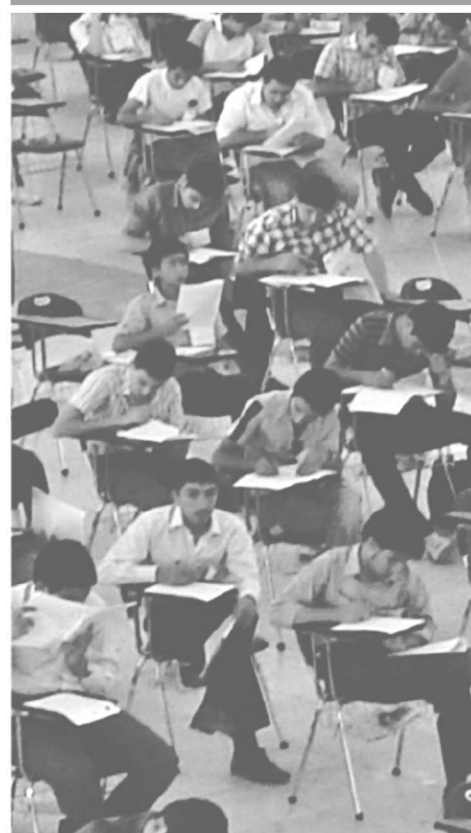
دروس	طراحان	ویراستاران علمی	
ریاضیات	محمد یگانه	ندا فرهختی - مریم ولی عابدینی مینا نظری	
اقتصاد	سیدامیرحسین میراسکندری	مریم پارسائیان - احمد منصوری	
عربی	بهروز حیدریکی روح‌اله اصغری	شاهو مرادیان - پریسا فیلو	
علوم و فنون ادبی	امیرنجات شجاعی	اسماعیل محمدزاده - مسیح گرجی مریم اسدی	
تاریخ	ملیحه گرجی	مریم پارسائیان	
جغرافیا	ملیحه گرجی		
جامعه‌شناسی	آزیتا بیدقی		
فلسفه و منطق	فلسفه		حیدر جلالی
	منطق		ابراهیم امینی
روان‌شناسی	نگار کاغذگران		

فروشگاه مرکزی گاج: تهران - خیابان انقلاب
نیش بازارچه کتاب

اطلاع‌رسانی و ثبت نام
۰۲۱-۶۴۲۰

نشانی اینترنتی
www.gaj.ir

آماده‌سازی آزمون

مدیریت آزمون: ابوالفضل مزرعتی

بازبینی و نظارت نهایی: سارا نظری

برنامه‌ریزی و هماهنگی: سارا نظری - مینا نظری

بازبینی دفترچه: بهاره سلیمی - عطیه خادمی

ویراستاران فنی: ساناز فلاحی - مروارید شاه‌حسینی - مریم پارسائیان - سپیده‌سادات شریفی - عاطفه دستخوش

صفحه‌آرا: فرهاد عبدی

سرپرست واحد فنی: سعیده قاسمی

طراح شکل: آرزو گلفر

حروف‌نگاران: مینا عباسی - مهناز کاظمی - فرزانه رجبی - ربابه الطافی - حدیث فیض‌الهی

به نام خدا

حقوق دانش‌آموزان در آزمون‌های سراسری گاج

داوطلب گرامی؛ با سلام در اینجا شما را با بخشی از حقوق خود در آزمون‌های سراسری گاج آشنا می‌نمایم:

- ۱- اطلاعات شناسنامه‌ای و آموزشی شما مانند نام، نام خانوادگی، جنسیت و گروه آزمایشی بایستی به صورت صحیح در بالای پاسخ‌برگ درج شده باشد.
- ۲- آزمون‌های سراسری گاج باید راس ساعت اعلام شده در دفترچه، شروع و خاتمه یابد.
- ۳- محل برگزاری آزمون باید از لحاظ سرمایش و گرمایش، نور کافی، نظافت و سایر موارد در حد مطلوب و استاندارد باشد.
- ۴- سؤالات آزمون‌های سراسری گاج بایستی نزدیک‌ترین سؤالات به کنکور سراسری باشد و عاری از هرگونه اشکال علمی و تایپی باشد.
- ۵- بعد از هر آزمون و به هنگام خروج از جلسه آزمون بایستی پاسخ‌نامه‌ی تشریحی هر آزمون را دریافت نمایید.
- ۶- کارنامه‌ی هر آزمون بایستی در همان روز آزمون به روش‌های ذیل تحویل شما گردد:

• مراجعه به سایت گاج به نشانی www.gaj.ir

• مراجعه به نمایندگی.

۷- خدمات مشاوره‌ای رایگانی که در طی ۱ مرحله آزمون (ویژه داوطلبان آزاد) ارائه می‌گردد شامل:

- برگزاری جلسه مشاوره حداقل یکبار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.
- تماس تلفنی حداقل ۱ بار در طی هر آزمون توسط رابط تحصیلی.
- تماس تلفنی با اولیا حداقل یکبار در هر فاز [آزمون‌های سراسری گاج در چهار فاز تابستانه، ترم اول، ترم دوم و جامع برگزار می‌گردد].
- بررسی کارنامه آزمون توسط رابط تحصیلی در هر آزمون.

چنانچه در هر یک از موارد فوق کمبود و یا نقضی مشاهده نمودید لطفاً بلافاصله با تلفن ۰۲۱-۶۴۲۰۰۰۰ تماس حاصل نموده و مراتب را اطلاع دهید.

در گاج، بهترین صدا،

صدای دانش‌آموز است.

۷ ۱ احتمال زوج آمدن در هر بار پرتاب تاس $\frac{3}{6} = \frac{1}{2}$ است.

۸ ۲ تعداد اعضای فضای نمونه‌ای برابر با انتخاب ۳ مهره از

مجموع (۱۲ = ۴ + ۳ + ۵) مهره موجود است:

$$n(S) = \binom{12}{3} = \frac{12!}{(12-3)!3!} = \frac{12!}{9!3!} = \frac{12 \times 11 \times 10 \times 9!}{9! \times 3 \times 2 \times 1} = 220$$

برای آن که رنگ هیچ دوتا مهره‌ای یکسان نباشد، باید از هر رنگ ۱ مهره انتخاب کرد:

$$n(A) = \binom{5}{1} \binom{3}{1} \binom{4}{1} = 5 \times 3 \times 4 = 60$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{60}{220} = \frac{6}{22} = \frac{3}{11}$$

۹ ۱ تعداد اعضای فضای نمونه‌ای انتخاب ۳ نفر از

بین $10 = 3 + 3 + 4$ نفر است:

$$n(S) = \binom{10}{3} = \frac{10!}{3!7!} = \frac{10 \times 9 \times 8 \times 7!}{3 \times 2 \times 1 \times 7!} = 120$$

برای آن که فقط ۲ نفر روان شناس انتخاب شود، باید ۱ نفر هم از بقیه افراد انتخاب شوند:

$$n(A) = \binom{3}{2} \binom{7}{1} = 3 \times 7 = 21 \Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{21}{120} = \frac{7}{40}$$

۱۰ ۴ تعداد اعضای فضای نمونه‌ای انتخاب ۳ لامپ از ۱۵ لامپ

است:

$$n(S) = \binom{15}{3} = \frac{15!}{3!12!} = \frac{15 \times 14 \times 13 \times 12!}{3 \times 2 \times 1 \times 12!} = 455$$

برای آن که تعداد لامپ‌های سالم بیشتر باشد باید حالات زیر را در نظر گرفت:

الف) ۲ لامپ سالم و ۱ لامپ معیوب:

$$\binom{11}{2} \binom{4}{1} = 55 \times 4 = 220$$

یا

ب) ۳ لامپ سالم:

$$\binom{11}{3} = \frac{11!}{3!8!} = \frac{11 \times 10 \times 9 \times 8!}{8! \times 3 \times 2 \times 1} = 165$$

و در مجموع تعداد حالات مطلوب برابر است با:

$$n(A) = 220 + 165 = 385$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{385}{455} = \frac{77}{91} = \frac{11}{13}$$

محاسبه $\binom{11}{2}$ به صورت زیر است:

$$\binom{11}{2} = \frac{11!}{2!9!} = \frac{11 \times 10 \times 9!}{2 \times 9!} = 55$$

ریاضیات

۱ ۳ این کار در گام سوم یعنی گردآوری و پاک‌سازی داده‌ها انجام

می‌پذیرد.

۲ ۱ در گام دوم (طرح و برنامه‌ریزی) علاوه بر توافق درباره چگونگی

اندازه‌گیری متغیرهای مورد نظر، درباره اندازه نمونه، چگونگی نمونه‌گیری تصمیم‌گیری می‌شود.

۳ ۴ عدد X همان میانگین داده‌ها و عدد Y برابر با مجموع میانگین

و انحراف معیار داده‌ها است:

$$27, 31, 33, 35, 39$$

برای راحتی کار، از همه داده‌ها مقدار ثابتی (مانند ۳۰) را کم می‌کنیم. پس داده‌های جدید به صورت زیر هستند:

$$-3, 1, 3, 5, 9 \Rightarrow \bar{x} = \frac{-3+1+3+5+9}{5} = \frac{15}{5} = 3$$

$$\sigma^2 = \frac{(-3-3)^2 + (1-3)^2 + (3-3)^2 + (5-3)^2 + (9-3)^2}{5}$$

$$= \frac{36+4+0+4+36}{5} = \frac{80}{5} = 16 \Rightarrow \sigma = \sqrt{16} = 4$$

میانگین واقعی داده‌ها $3+30=33$ است. پس $\bar{x}=33$ و عدد Y برابر است با:

$$y = \bar{x} + \sigma = 33 + 4 = 37$$

$$\Rightarrow 5x - 2y = 5(33) - 2(37) = 165 - 74 = 91$$

۴ ۲ در گام سوم که مرحله گردآوری و پاک‌سازی داده‌ها است، این

عمل انجام می‌شود.

۵ ۴ داده‌ها را مرتب می‌کنیم:

$$25, 27, 29, 30, 33, 33, 34, 35, 35, 36, 37, 39$$

$$\underbrace{\hspace{10em}}_{Q_1=29/5} \quad \underbrace{\hspace{10em}}_{Q_3=35/5}$$

$$\text{دامنه کل} = R = x_{\max} - x_{\min} = 39 - 25 = 14$$

$$\text{دامنه میان چارکی} = IQR = Q_3 - Q_1 = 35/5 - 29/5 = 6$$

پس نسبت دامنه کل به دامنه میان چارکی برابر است با:

$$\frac{14}{6} = \frac{7}{3}$$

۶ ۳

$$n(S) = 2^4 = 16$$

A = حداقل یک بار رو ظاهر شود

$$A' = \{(پ, پ), (پ, پ), (پ, پ)\}$$

$$P(A') = \frac{1}{16} \Rightarrow P(A) = 1 - \frac{1}{16} = \frac{15}{16} = 0.9375$$

۴ ۱۶

$$O \text{ زاویه گروه } = 63^\circ \Rightarrow \frac{63}{360} = \frac{105^\circ}{n} \Rightarrow n = \frac{360 \times 105^\circ}{63} = 6000$$

تعداد کل افراد ۶۰۰۰ نفر است. پس تعداد افراد با گروه خونی B برابر است با:

$$B \text{ زاویه گروه } = 360 - (101 + 63 + 79) = 360 - 243 = 117$$

$$\Rightarrow \frac{117}{360} = \frac{x}{6000} \Rightarrow x = \frac{117 \times 6000}{360} = 1950$$

۱ ۱۷

$$B \text{ طول میله } = \text{فراوانی دسته} = 24 - (8 + 7 + 4) = 24 - 19 = 5$$

$$A \text{ زاویه گروه } = \frac{y}{24} \times 360 = 105^\circ$$

$$B \text{ زاویه گروه } = \frac{5}{24} \times 360 = 75^\circ$$

$$C \text{ زاویه گروه } = \frac{4}{24} \times 360 = 60^\circ$$

$$D \text{ زاویه گروه } = \frac{8}{24} \times 360 = 120^\circ$$

۳ ۱۸ اعداد زوج بین ۹ و ۳۱:

$$10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30$$

$$\text{مجموع داده‌های سمت چپ داخل جعبه} = 16 + 18 = 34$$

۴ ۱۹

$$\bar{x} = \frac{18 + (2 \times 20) + 22 + 22 + (2 \times 25) + (3 \times 27)}{10} = \text{میانگین}$$

$$= \frac{18 + 40 + 22 + 22 + 50 + 81}{10} = \frac{233}{10} = 23.3$$

$$\text{مد داده‌ها} = 27 - 23.3 = 3.7$$

۳ ۲۰ قطر دایره A برابر ۱۴ است، پس شعاع آن $\frac{14}{2} = 7$ است.همچنین قطر دایره B برابر ۱۰ است، پس شعاع آن $\frac{10}{2} = 5$ است.

$$\frac{\text{مساحت دایره الف}}{\text{نمره ریاضی الف}} = \frac{\pi(7)^2}{49} = \frac{49}{25} = 1.96$$

۱ ۲۱

$$\text{تعداد متغیرهای اولیه} = \frac{360}{15} = 24$$

اگر ۴ متغیر را حذف کنیم تعداد متغیرها $24 - 4 = 20$ خواهد بود و در

این صورت زاویه بین شعاع‌ها برابر است با:

$$\text{زاویه بین شعاع‌ها} = \frac{360}{20} = 18^\circ$$

بنابراین $18^\circ - 15^\circ = 3^\circ$ زاویه بین شعاع‌ها افزایش می‌یابد.

۳ ۱۱

تعداد حالات ایستادن عقربه روی عدد اول در بار اول ۴ و در

بار دوم نیز ۴ حالت است و در نهایت:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{4 \times 4}{9^2} = \frac{16}{81}$$

نکته: اعداد اول شامل ۲، ۳، ۵ و ۷ است.

۲ ۱۲ ابتدا کل اعداد چهاررقمی را می‌یابیم:

$$n(S) = 9 \times 10 \times 10 \times 10 = 9 \times 10^3$$

از پیشامد متمم استفاده می‌کنیم:

$$A' \Rightarrow n(A') = 9 \times 9 \times 8 \times 7$$

$$\Rightarrow P(A') = \frac{9 \times 9 \times 8 \times 7}{9 \times 10 \times 10 \times 10} = \frac{504}{1000}$$

$$\Rightarrow P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{504}{1000} = \frac{496}{1000}$$

۳ ۱۳ احتمال آن‌که در یک خانواده سه فرزندی، حداقل ۲ دختر

وجود داشته باشد برابر است با:

$$A = \{(د، د، د), (د، د، پ), (د، پ، د), (د، پ، پ), (پ، د، د), (پ، د، پ), (پ، پ، د), (پ، پ، پ)\} \Rightarrow n(A) = 4$$

$$n(S) = 2^3 = 8 \Rightarrow P(A) = \frac{4}{8} = \frac{1}{2}$$

با احتمال $\frac{1}{2}$ در یک خانواده سه فرزندی حداقل ۲ دختر وجود دارد. حال دربررسی ۳۲۰ خانواده ۳ فرزندی انتظار داریم در $160 = 320 \times \frac{1}{2}$ خانواده،

حداقل ۲ دختر وجود داشته باشد.

۳ ۱۴ کل حالات قرارگیری این ۷ حرف:

$$n(S) = 7!$$

$$S _ _ _ E _ _ _ _$$

$$n(A) = \binom{5}{2} \times 2! \times 2! \times 4!$$

جایگشت ۴ شیء
جایگشت حروف E, S (بسته و ۳ حرف دیگر)
جایگشت حروف E, S
جایگشت ۲ حرف انتخابی
جایگشت ۲ حرف از E, S
انتخاب ۲ حرف

$$P(A) = \frac{10 \times 2 \times 2 \times 4!}{7!} = \frac{10 \times 2 \times 2 \times 4!}{7 \times 6 \times 5 \times 4!} = \frac{4}{21}$$

۴ ۱۵ تعداد کل حالات برابر است با:

$$n(S) = 6 \times 5 \times 4 = 120$$

برای آن‌که مضرب ۵ باشد، یکان باید فقط ۵ باشد:

$$n(A) = 5 \times 4 \times 1 = 20$$

فقط ۵ رقم

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{20}{120} = \frac{1}{6}$$

۶, ۶, ۶, ۷, a, ۹, ۹, ۱۲

روش میانه:

هشت داده داریم که نصف مجموع داده‌های چهارم و پنجم برابر میانه است:

$$\frac{7+a}{2} = \frac{7+a}{4} \Rightarrow \text{خط فقر به روش میانه} = \frac{7+a}{4}$$

طبق فرض مسئله خط فقر در هر دو روش با هم برابرند.

$$\frac{55+a}{16} = \frac{7+a}{4} \Rightarrow 16(7+a) = 4(55+a)$$

$$\frac{+}{4} \rightarrow 4(7+a) = 55+a \Rightarrow 28+4a = 55+a$$

$$\Rightarrow 4a - a = 55 - 28 \Rightarrow 3a = 27 \Rightarrow a = \frac{27}{3} = 9$$

۴ ۲۸

$$\frac{\text{شاخص در سال ۹۶} - \text{شاخص در سال ۱۴۰۰}}{\text{شاخص در سال ۹۶}} = \frac{60}{100} = \frac{x-38}{38}$$

$$\Rightarrow \frac{3}{5} = \frac{x-38}{38} \Rightarrow 5x - 190 = 114 \Rightarrow 5x = 114 + 190$$

$$\Rightarrow 5x = 304 \Rightarrow x = \frac{304}{5} = 60.8$$

۲ ۲۹

$$1 \text{ تورم کالای ۱} = \frac{180-120}{120} \times 100 = \frac{60}{120} \times 100 = \frac{1}{2} \times 100 = 50\%$$

$$2 \text{ تورم کالای ۲} = \frac{175-140}{140} = \frac{35}{140} = \frac{1}{4} \times 100 = 25\%$$

$$\text{میانگین درصد تورم‌ها} = \frac{50\% + 25\%}{2} = \frac{75\%}{2} = 37.5\%$$

۱ ۳۰

جمعیت بیکار - جمعیت شاغل = جمعیت فعال

$$36 = 30 + x \Rightarrow x = 36 - 30 = 6 \text{ هزار نفر جمعیت بیکار}$$

فرض کنیم باید x شغل ایجاد کنیم در این صورت تعداد بیکاران برابر x-6 هزار نفر خواهد بود.

$$\text{درصد نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 \Rightarrow \frac{5}{100} = \frac{6-x}{36}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{20} = \frac{6-x}{36} \Rightarrow 120 - 20x = 36 \Rightarrow 120 - 36 = 20x$$

$$\Rightarrow 84 = 20x \Rightarrow x = \frac{84}{20} = 4.2 \text{ هزار}$$

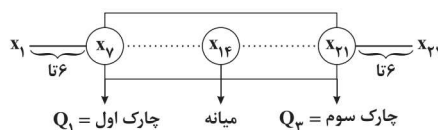
پس باید ۴۲۰۰ شغل جدید ایجاد گردد تا نرخ بیکاری به ۵ درصد برسد.

۳ ۳۱

$$\text{وزن (کیلوگرم)} = \frac{x}{(1/8)^2} = 27 \Rightarrow x = 27 \times (1/8)^2 = 27 \times 3/24 = 87/48$$

وزن فعلی فرد $87/48 = 1.8125$ کیلوگرماضافه وزن فرد $1.8125 - 1.7 = 0.1125 = 9/48 = 9/5$ کیلوگرم

۳ ۲۲

می‌دانیم که میانگین داده‌ها \times تعداد داده‌ها = مجموع داده‌ها است، پس:

$$\left. \begin{aligned} \text{مجموع داده‌های سبیل چپ جعبه} &= 6 \times 14 = 84 \\ \text{مجموع داده‌های سبیل راست جعبه} &= 6 \times 19 = 114 \\ \text{مجموع داده‌های داخل و روی جعبه} &= 15 \times x = 15x \end{aligned} \right\}$$

$$\Rightarrow \bar{x}_{\text{کل}} = \frac{84 + 114 + 15x}{27} = 16 \Rightarrow 198 + 15x = 432$$

$$\Rightarrow 15x = 432 - 198 \Rightarrow 15x = 234 \Rightarrow x = \frac{234}{15} = 15.6$$

۲ ۲۳

تعداد کل افراد $= 5 + 10 + 14 + 8 + 3 = 40$ تعداد افرادی که قدی کم‌تر از 170 سانتی‌متر دارند $= 5 + 10 = 15$

$$\text{درصد افرادی که قدی کم‌تر از } 170 \text{ سانتی‌متر دارند} = \frac{15}{40} \times 100 = 37.5\%$$

۲ ۲۴

برای گزارش درصد بهتر است از نمودار دایره‌ای استفاده شود به شرط آن‌که تعداد متغیرها بیشتر از ۶ تا نباشد.

۳ ۲۵

$$\text{میانگین تعداد بستنی} = \frac{40 + 70 + 80 + b + 100 + 110}{6} = \frac{b + 400}{6} = 75$$

$$\Rightarrow b + 400 = 450 \Rightarrow b = 450 - 400 = 50$$

$$\text{میانگین درجه حرارت} = \frac{30 + 33 + 34 + 35 + a + 41}{6} = \frac{173 + a}{6} = 35$$

$$\Rightarrow 173 + a = 210 \Rightarrow a = 210 - 173 = 37$$

پس $a = 37$ و $b = 50$ بنابراین دوتایی (a, b) به صورت (37, 50) خواهد بود.

۱ ۲۶

درآمد افراد (به ترتیب) به صورت زیر است:

$$5, 5, 5, 8, 8, 8, 8, 8, 9/5, 10, 10, 11/5, 11/5, 11/5, 12, 12, 12$$

تعداد داده‌ها (افراد) ۱۷ نفر است، پس میانه برابر داده نهم است.

میانه $= 9/5$

$$\text{خط فقر} = \frac{\text{میانه}}{2} = \frac{9/5}{2} = 4/75$$

۳ ۲۷

روش میانگین:

$$\text{میانگین} = \frac{(3 \times 6) + 7 + a + (2 \times 9) + 12}{8} = \frac{18 + 7 + a + 18 + 12}{8}$$

$$\frac{55+a}{8} \Rightarrow \text{خط فقر به روش میانگین} = \frac{55+a}{2} = \frac{55+a}{16}$$

اقتصاد

۲ ۳۶

تعریف	نوع بیکاری
این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. هم‌چنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.	بیکاری اصطلاحی
زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند، مانند برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان.	بیکاری فصلی
بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست، مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.	بیکاری ساختاری
بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.	بیکاری دوره‌ای

۳ ۳۷ الف) بازار در محل تقاطع دو منحنی یعنی

دستمزد ۶,۰۰۰,۰۰۰ تومان به تعادل می‌رسد.

ب) عرضه‌کننده نیروی کار، همان کارگرانی هستند که حاضرند کار خود را در اختیار کارفرمایان قرار دهند. پس منحنی S (Supply) مربوط به آن‌ها است.

ج) مطلوب‌ترین قیمت برای کارفرما به عنوان تقاضا کننده نیروی کار، پایین‌ترین قیمت یعنی ۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان است.

۴ ۳۸ مقابله دولت با بیکاری، رکود و فقر از راه‌های جلوگیری و

کاهش آن‌ها است، نه از پیامدهای این مشکلات.

۳ ۳۹ این کشور، منابع کافی برای رسیدن و حرکت بر روی منحنی

را دارا است، اما مشکل آن‌جاست که از تمام منابع خود بهره نمی‌برد و این مشکل، به علت وجود رکود در این کشور است.

۲ ۴۰ بررسی عبارتهای نادرست:

الف) همه کارهایی که از صبح تا شب انجام می‌دهیم، لزوماً شغل به حساب نمی‌آید.
د) مردم در کنار دولت، وظیفه مبارزه با فقر را دارا هستند.

شاخص پایه آموزشی

$$= \left[\frac{4}{10} (\text{میانگین تعداد کلمات در هر جمله} + \text{درصد کلمات دشوار}) \right]$$

$$= \left[\frac{4}{10} (10 + 12) \right] = \left[\frac{4}{10} (22) \right] = \left[\frac{88}{10} \right] = \left[8.8 \right] = 8$$

شاخص پایه آموزش ۸ است. یعنی برای دانش‌آموزانی مناسب است که پایه هشتم را تمام کرده باشند.

۲ ۳۳ با توجه به نمودار:

$$\text{قیمت در سال } 2022 = \text{قیمت در سال } 2006 = 2006 \text{ (دلار)} \\ = 75$$

یعنی دوره تناوب ۱۶ سال است. بنابراین:

$$1998 = 1966 + 16 = 1982 + 16 = 1998$$

$$\Rightarrow \text{قیمت سال } 1998 \text{ برابر } 120 \text{ دلار است.}$$

$$2018 = 2006 + 16 = 2022$$

$$\Rightarrow \text{قیمت در سال } 2018 \text{ برابر } 85 \text{ دلار است.}$$

و اختلاف این دو قیمت برابر $120 - 85 = 35$ دلار است.

۴ ۳۴ روش اول:

ماه دی (ماه دهم) بین دو ماه آذر (نهم) و ماه بهمن (یازدهم) است. پس دو نقطه $(9, 42)$ و $(11, 38)$ را انتخاب می‌کنیم و معادله خط گذرنده از این دو نقطه را می‌نویسیم:

$$m = \frac{42 - 38}{9 - 11} = \frac{4}{-2} = -2$$

$$y - y_1 = m(x - x_1) \Rightarrow y - 42 = -2(x - 9) \Rightarrow y = -2x + 18 + 42$$

$$\Rightarrow y = -2x + 60$$

حال $x = 10$ را جایگذاری می‌کنیم:

$$x=10 \rightarrow y = -2(10) + 60 = -20 + 60 = 40$$

روش دوم: چون فاصله بین مقادیر X (ماهها) یکسان است، پس میزان بارندگی معدل (میانگین) دو نقطه اطراف است.

$$40 = \frac{42 + 38}{2} = \frac{80}{2} = 40$$

۳ ۳۵ نزدیک‌ترین نقطه به ماه هفتم نقطه متعلق به ماه پنجم

یعنی $(5, 71)$ است. حال میانگین ماهها (X) و میانگین مقادیر فروش (Y) (ها) را حساب می‌کنیم:

$$\bar{x} = \frac{1+2+3+4+5}{5} = 3, \quad \bar{y} = \frac{22+30+44+58+71}{5} = \frac{225}{5} = 45$$

نقطه میانگینها $(3, 45)$ است. پس معادله خط گذرنده از دو نقطه $(5, 71)$ و $(3, 45)$ را می‌نویسیم.

$$m = \frac{71 - 45}{5 - 3} = \frac{26}{2} = 13 \Rightarrow y - 45 = 13(x - 3)$$

$$\Rightarrow y = 13x - 39 + 45 \Rightarrow y = 13x + 6 \quad x=y \Rightarrow y = 13(y) + 6 = 97$$

$$= 5 = |97 - 92| = |\text{مقدار تخمینی} - \text{مقدار واقعی}| = \text{خطای برون یابی}$$

علوم و فنون ادبی

۴۶ ۳ کاهش کاربرد عبارتهای وصفی دور و دراز و لفظ‌پردازی‌های

بی‌جا در نامه‌ها و نوشته‌ها از ویژگی‌های زبانی نثر دوره بیداری است.

۴۷ ۲ واژه قانون در این گزینه در معنی «روش و شیوه» به کار رفته

اما، در سایر گزینه‌ها در معنی اصطلاحی و حقوقی آن به کار رفته که در دوره مشروطه رایج بود.

۴۸ ۲ حقوق مدنی زنان از جمله موضوعاتی است که در کنار تعلیم و

تربیت نوین و همگانی بسیار مورد توجه نویسندگان بوده است.

۴۹ ۱ وطن به عنوان سرزمینی که مردمی با مشترکات قومی،

فرهنگی و زبانی در آن زندگی می‌کنند، در دوره بیداری وارد شعر و ادبیات فارسی شد و بسیار مورد توجه بزرگانی مانند ملک‌الشعرا بهار، علامه دهخدا و ادیب‌الممالک فراهانی قرار گرفت.

۵۰ ۳ توجه به قالب‌های قصیده و مثنوی در شعر ملک‌الشعرا بهار و

ادیب‌الممالک فراهانی بیشتر است.

۵۱ ۱ این عبارت، گویای «ویژگی‌های ادبی» شعر مشروطه است.

۵۲ ۲ وزن مشترک بیت سؤال و گزینه (۲): مفتعلن فاعلات

مفتعلن فع

وزن سایر گزینه‌ها:

(۱) مفتعلن فاعلات مفتعلن

(۳) مفتعلن مفتعلن مفتعلن فع

(۴) مفتعلن فاعلن // مفتعلن فاعلن

۵۳ ۴ وزن گزینه (۴): مفاعن فاعلتن مفاعن فاعلتن

وزن مشترک سایر گزینه‌ها: مفاعن فاعلتن مفاعن فعلمن

۵۴ ۳ تقطیع گزینه (۳):

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

این	ا	سی	ری	تا	پ	کی	ای	مل	ل	ت	بی	دس	ت	پای
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	U	-	-	U	-
گر	ب	را	ی	حفا	ظ	آ	زا	دی	ز	ما	در	زا	د	ایم
-	U	-	U	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

(فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

۴۱ ۱ الف) افراد بالای ۱۵ سال که در شرایطی خاص شغل نداشته

باشند، بیکار به شمار می‌روند. پس همه کسانی که شغل ندارند، بیکار نیستند.

ب) علل بیکاری: تغییر رویه تولید، ضعف ساختار اقتصادی، قاچاق و واردات بی‌رویه

ج) در هر چهار ثانیه، یک کودک بر اثر مشکلات مرتبط با فقر در دنیا جان

خود را از دست می‌دهد. فقر تنها گریبانگیر کشورهای فقیر نیست، بلکه

کشورهای ثروتمند هم با فقر درگیر هستند.

۴۲ ۴ برای محاسبه جمعیت بیکار جهت حساب کردن نرخ بیکاری

باید جمعیت فعال را به دست بیاوریم، برای جمعیت فعال باید جمعیت ۱۵

سال و بالای ۱۵ سال را داشته باشیم:

جمعیت زیر ۱۵سال + جمعیت ۱۵سال و بالای ۱۵سال = جمعیت کل

$$2,450,000 = x + 760,000 \Rightarrow 2,450,000 - 760,000 = x$$

$$\Rightarrow x = 1,690,000$$

جمعیت غیرفعال + جمعیت فعال = جمعیت ۱۵سال و بالای ۱۵سال

$$1,690,000 = y + 340,000 \Rightarrow 1,690,000 - 340,000 = y$$

$$\Rightarrow y = 1,350,000$$

جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال

$$1,350,000 = 950,000 + z = 1,350,000 - 950,000 = z$$

$$\Rightarrow z = 400,000$$

$$30\% = \frac{400,000}{1,350,000} \times 100 = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 = \text{نرخ بیکاری}$$

۴۳ ۱ فقر نسبی، مربوط به زمانی است که افراد مختلف را با هم

مقایسه کنیم. این معیار می‌تواند از زمانی به زمانی دیگر و از مکانی به مکان

دیگر متفاوت باشد.

اما فقر مطلق، یک معیار مشخص می‌کند، (مثل ۱/۹ دلار در روز) و آن را

معیار فقر می‌داند.

۴۴ ۱ الف) دولت‌ها از طریق حمایت از شرکتهای تولیدی و مبارزه

با فساد با فقر مقابله می‌کنند.

ب) همه کسانی را که در غیر از زمینه تخصصی‌شان مشغول به کار باشند،

شاغل محسوب می‌کنند. هر فردی که از جست‌وجوی شغل دلسرد شده است،

بیکار محسوب نمی‌شود.

۴۵ ۴ بررسی عبارتهای نادرست:

الف) با کاهش رکود تولید کم نمی‌شود بلکه بیشتر می‌شود. هم‌چنین با افزایش

تولید نیاز به کارگر و سرمایه هم افزایش می‌یابد.

ج) اساسی‌ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال در کشور ما، نرخ بیکاری

است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱)

دَر	سَا	یِ	یِ	اَس	تَب	دَاد	پُز	مَر	دِ	شُ	دَا	زَا	دِی
-	-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	-
اِبْرَ	گَل	بُ	نِ	نُو	رَس	رَا	بِی	رِی	شِ	نَ	بَا	بَد	کَرَد
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مفعول	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

(۲)

ابدال

زِ	اِن	تِ	خَا	بِ	جُ	کَا	رِی	نِ	مِی	زِ	وَد	اَز	پِیْش
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	U
بِ	پُو	رِ	کَا	وِ	بِ	گُو	فَک	رِ	اِن	قِ	لَا	بِ	کَند
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

(۴)

مِی	بَ	زَد	اَز	دَسْت	زَن	جَش	گَن	جَ	گَر	سَر	مَا	یِ	دَار
-	-	U	-	-	-	-	-	U	-	-	U	U	U
بِه	رِ	قَت	لَش	اَز	چِ	دِی	پَا	فَا	شَا	رِی	مِی	کَند	زَاسْت
-	-	U	-	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

۴۵ تقطیع گزینه (۴):

تغییر کمّیت مصوّت بلند به کوتاه

اَبْرَ	سَف	لِ	اِی	کِ	مُف	تِی	ئِی	قَا	ضَبِیْسْت	نَا	مِ	اَو
-	-	U	-	U	-	U	-	-	-	U	-	-
تَا	پُو	دُ	تَا	رِ	جَا	مِ	اَ	شَز	رِش	وِ	وُ	رِ
-	-	U	-	U	-	U	-	-	-	U	-	بَاسْت
مفعول	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱)

زَم	نِ	مُو	دَن	هَا	یِ	آ	هَو	بِی	مِ	رَا	دِی	وَ	نِ	کَرَد
-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	U
کَا	شِ	اَز	یَک	تَا	رِ	مُو	تَد	بِی	رِ	زَن	جِی	زَم	کَند	نَد
-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

(۲)

تغییر کمّیت مصوّت کوتاه به بلند

قَد	نَا	عَت	کَن	آ	گَر	دَر	آ	ر	زُو	یِ	گَن	جَ	قَا	رُو	نِی
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	U	-	U	-	-	-
جِ	دَا	یِ	خِیْش	بَا	شَر	طَا	لِ	بِ	مَل	کِ	شِ	لِی	مَا	نِی	-
U	-	U	-	-	-	-	-	U	-	U	-	U	-	-	-

تغییر کمّیت مصوّت کوتاه به بلند

تغییر کمّیت مصوّت کوتاه به بلند

مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

(۳)

دِی	وَ	اِن	گِیْسْت	قَص	صِی	یِ	تَق	دِی	زُ	بَخِیْت	نِیْسْت	
-	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	
اَز	بَا	مِ	سَر	نِ	گُو	شُ	دُ	نُ	گَفْت	نِیْلَاق	قِ	زَاسْت
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U

تغییر کمّیت مصوّت کوتاه به بلند

مفعول	فاعلاتن	مفاعیلن	فاعلاتن	مفاعیلن	فاعلاتن	مفاعیلن	فاعلاتن	مفاعیلن	فاعلاتن	مفاعیلن	فاعلاتن	مفاعیلن	فاعلاتن	مفاعیلن	فاعلاتن
-------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

۴۵ تقطیع گزینه (۴):

تغییر کمّیت مصوّت کوتاه به بلند

تغییر کمّیت مصوّت کوتاه به بلند

بِی	زُ	وَ	اَش	رَا	فَا	دَا	دِ	نُو	عَا	خَا	هَی	مِی	زِ	نَد
-	U	-	-	-	U	-	U	-	U	-	-	-	U	-
بَا	سِ	رِش	تِ	دِیْنُو	دَع	وِی	یِ	سُ	رُو	شِی	تَا	بِ	کِی	-
-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-	-	U	-

تغییر کمّیت مصوّت کوتاه به بلند

تغییر کمّیت مصوّت کوتاه به بلند

فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

۵۸ ۲ تقطیع ابیات سؤال:

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند حذف همزه

پا	شا	ری	پ	ی	حق	ق	ح	ذ	گر	مل	لَت	داشت	
U	-	-	U	U	-	U	U	U	-	-	-	U	
↓													
ما	او	غا	ز	ت	یک	دَس	ت	ی	عی	یا	ش	ن	بود
U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	U

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند حذف همزه

مع	نی	ی	دو	ل	ت	قا	نو	نی	ی	گر	اگر	با	شد
-	U	U	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
↓													
نا	می	یز	دو	ل	ت	قا	نو	نی	ی	گر	اگر	با	شد
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-

حذف همزه

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

(۱)

بررسی سایر گزینه‌ها:

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

ای	دو	ست	ب	ببین	بی	س	ز	سا	ما	نی	ی	ای	رای
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
↓													
بد	بخ	تی	ی	ای	را	ن	پ	ری	شا	نی	ی	ای	رای
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

(۲)

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

از	وض	ع	ک	نو	نی	و	ز	بد	بخ	تی	ی	مل	لت
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
↓													
زین	فق	ز	پ	ری	شا	نی	ی	وی	را	نی	ی	ای	رای
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

(۳)

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

گر	دی	د	ج	ه	تی	ر	و	گش	تس	د	لم	تنگ	
U	U	-	U	U	-	U	U	-	-	U	U	-	
↓													
گو	بی	ک	ش	دَم	حَب	سی	ی	زن	دا	نی	ی	ای	رای
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

۵۹ ۴ تقطیع گزینه (۴):

بگ	رف	ت	د	لم	سخت	ز	او	ضا	ع	ک	نو	نی
-	-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-
↓												
بی	چا	ر	گی	ی	مَج	ن	جی	را	نی	ی	ای	رای
-	-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-

تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه
تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند
تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

مستفعل مستفعل مستف (= مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن)

۶۰ ۲ تقطیع گزینه (۲):

ج	ز	بی	دا	د	ک	ند	عم	ر	ج	وا	نا	کو	تاه
U	U	-	U	U	-	U	-	U	U	-	-	-	U
↓													
ای	ب	زر	گا	ن	و	طن	بِه	ر	خ	دا	دا	ک	نید
U	U	-	U	U	-	U	-	U	U	-	-	U	U

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند

(۳) حذف همزه

(۴) حذف همزه، تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه

۶۷ ۲ واژگان قافیه: «دَزه» و «قطره» / حروف اصلی: «ر» و «ر» و «ط» / حروف الحاقی: «ه» / عیب قافیه: یکسان نبودن حروف اصلی

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) واژگان قافیه: «بره» و «یکسره» / حروف اصلی: «ر» / حروف الحاقی: «ه» («ه» بیان حرکت) / قاعده: (۲)

۳) واژگان قافیه: «جان» و «خارجان» / حروف اصلی: «ان» / حروف الحاقی: «ه» / قاعده: (۲)

۴) واژگان قافیه: «ثواب» و «صواب» / حروف اصلی: «اب» / حروف الحاقی: «ه» / قاعده: (۲)

۶۸ ۲ بررسی آرایه‌ها:

جناس ناقص افزایشی: رایت - رای

جناس ناقص اختلافی: رای - روی

اشتقاق: نصرت - ناصر

۶۹ ۴ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): ناپایداری قدرت دنیوی و اقبال

مفهوم سایر گزینه‌ها:

۱) پاک‌بازی عاشقانه

۲) ستایش کرم و فضل

۳) گله از بدسرشتی مردمان

۷۰ ۴ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): پاک‌بازی و جان‌فشانی عاشقانه

مفهوم سایر گزینه‌ها:

۱) لذت‌بخش بودن مرگ برای سختی کشیدگان

۲) عافیت در خاموشی است. / پایداری در عشق‌ورزی

۳) عشق موجب ادامه زندگی است.

۷۱ ۱ بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) قالی

۳) یخیه

۴) نزاکت

۷۲ ۳ کاربرد اصطلاح «موی دماغ شدن» از نمونه‌های به کارگیری زبان عامیانه در شعر است.

۷۳ ۴ کاربرد وجه وصفی، یکی از ویژگی‌های زبانی نثر هندی است.

۷۴ ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) حس‌آمیزی

۳) اسلوب معادله و حس‌آمیزی

۴) حسن تعلیل

۶۱ ۲ موارد مطرح‌شده در سؤال، معرّف نثر دوره دوم (سده‌های پنجم و ششم) است که در آثاری مانند «چهارمقاله نظامی عروضی، مقامات حمیدی، کلیل و دمنه» وجود دارد، اما «تاریخ بلعمی» از نثرهای دوره اول است و این ویژگی‌ها را ندارد.

۶۲ ۳ ابیات بر وزن «فعولن فعولن فعولن» سروده شده‌اند.

۶۳ ۲ با توجه به مضمون‌های عرفانی و آسمانی بودن معشوق، گزینه (۲) مناسب‌تر است و از جهتی معشوق در سایر گزینه‌ها زمینی است.

دقت کنید: شاعر روح را مانند مرغی دانسته که به اصل خود یعنی خداوند باز می‌گردد.

۶۴ ۴

با درد دردنوشان درمان چه کار دارد
قافیه روم قافیه اصلی رریف

با ناله خموشان الحان چه کار دارد
قافیه روم قافیه اصلی رریف

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «نبرد و نکند» به دلیل نداشتن حرف اصلی مشترک نمی‌توانند قافیه باشند.

۲) «بی‌خبرانت و خسته‌دلانت» به دلیل نداشتن حرف اصلی مشترک نمی‌توانند قافیه باشند.

۳) «قدمی و گه‌ری» به دلیل نداشتن حرف اصلی مشترک نمی‌توانند قافیه باشند.

۶۵ ۲ واژگان قافیه: «پرده‌ای» و «مرده‌ای» / حروف اصلی: «ر» / «ر» «م + ص + ص» / «ه / ای» / «م + ص + ص + حروف الحاقی»

توجه: در قافیه این گزینه، چند حرف الحاقی وجود دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) واژگان قافیه: «افروخته» و «آموخته» / حروف اصلی: «وخت» «م + ص + ص» / حرف الحاقی: «ه» «م + ص + ص + حرف الحاقی»

۳) واژگان قافیه: «سلی» و «لیلی» / حروف اصلی: «یل» «م + ص + ص» / حرف الحاقی: «ی» «م + ص + ص + حرف الحاقی»

۴) واژگان قافیه: «برخاستی» و «می‌خواستی» / حروف اصلی: «است» «م + ص + ص» / حرف الحاقی: «ی» «م + ص + ص + حرف الحاقی»

۶۶ ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) گه جانب خوابش کشی، گه سوی اسبابش کشی / گه جانب شهر بقا، گه جانب دشت فنا

۲) بر خواجه روی زمین بگشاد از گردون کمین / تیری زدش کز زخم او هم‌چون کمانی شد دوتا

۴) ای عقل کل ذوفنون، تعلیم فرما یک فسون / کز وی بخیزد در درون، رحمی نگارین یار را

۷۵ ۴ نام پدید آورندگان آثار:

رشحات عین الحیات: علی بن حسین واعظ کاشفی

عباس نامه: وحید قزوینی

کشف الاسرار: میبدی

شرفنامه: بدلیسی

محبوب القلوب: میرزا برخوردار فراهی

جامع عباسی: شیخ بهایی

عالم آرای عباسی: اسکندربیک ترکمان

احسن التواریخ: حسن بیگ روملو

مجالس المؤمنین: قاضی نورالله شوشتری

۷۶ ۲ بررسی آرایه‌ها:

کنایه (بیت «ب»): کمر / میان بستن کنایه از آماده شدن

مجاز (بیت «الف»): سیر مجاز از بی میل

تلمیح (بیت «ج»): اشاره به داستان رستم پهلوان ایرانی

استعاره (بیت «ه»): جان نیشکر

تشبیه (بیت «د»): روی یار به گل

۷۷ ۴ تشبیه: یار به خورشید / رخ به ماه / جبین به زهره / لب به

یاقوت

استعاره: —

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) تشبیه: نگارخانه چین به اشک / یار به نگارخانه چین

استعاره: نگار استعاره از معشوق

(۲) تشبیه: معشوق (غزال) به ترانه غزل شهریار

استعاره: غزال استعاره از معشوق

(۳) تشبیه: تو به غنچه / من به عندلیب

استعاره: گلبن استعاره از معشوق

۷۸ ۴ بررسی آرایه‌ها:

کنایه (بیت «ج»): چشم بر هم زدن کنایه از زمان کم (سریع)

استعاره (بیت «ه»): در صبح (اضافه استعاری)

مجاز (بیت «ب»): عالم: مردم عالم

تشبیه (بیت «الف»): ابر چشم (اضافه تشبیهی) / تشبیه اشکها به سیل

تلمیح (بیت «د»): اشاره به پناه بردن پیامبر (ص) به غار «نور» در هنگام

هجرت به مدینه و همراهی ابوبکر صدیق با ایشان

۷۹ ۱ وزن گزینه (۱): مفتعلن مفتعلن مفتعلن

وزن مشترک سایر گزینه‌ها: مفتعلن مفاعلهن // مفتعلن مفاعلهن

۸۰ ۱ وزن گزینه (۱): مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

وزن سایر گزینه‌ها:

(۲) فعلات فاعلاتن // فعلات فاعلاتن

(۳) مستفعلن فعولن // مستفعلن فعولن (= مفعول فاعلاتن // مفعول فاعلاتن)

(۴) مستفعل مفعولن // مستفعل مفعولن (مفعول مفاعلهن // مفعول مفاعلهن)

جامعه‌شناسی

۸۱ ۳ عادت‌زدایی ← عبور از دانش عملی و عمومی و نزدیک

شدن به پیچیدگی و عمق موقعیت اجتماعی

هر چه همبستگی اجتماعی میان افراد یک گروه بیشتر باشد، انحرافات

اجتماعی کم تر می‌شود ← تبیین

پاسخ جامعه‌شناسان به سؤال «چگونه قواعد اقتصادی با قواعد زندگی

اجتماعی یا قواعد سیاسی هماهنگ می‌شود؟» ← ساختار اجتماعی

پایامد یکسان‌انگاری طبیعت و جامعه بر جامعه ← جامعه واقعیتی بیرونی

است و با قوانینی به استحکام قوانین طبیعت اداره می‌شود.

۸۲ ۱ جوامعی که نظم اجتماعی را براساس مناسبات بیرونی توضیح

می‌دهد، روابط و مناسبات را مبتنی بر قرارداد، ترس و اجبار می‌دانند و شاید با

تلمیح و تهدید و اجبار قادر باشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند، اما در

جلب مشارکت و همکاری افراد براساس میل، رضایت و رغبت موفق عمل

نمی‌کنند.

برداشت روزافزون از منابع تجدیدناپذیر، از جمله تغییراتی است که یک

نظام اجتماعی در محیط ایجاد می‌کند و همانند موجود زنده تلاش می‌کند

نیازهای خود را تأمین کند.

۸۳ ۲ ما اغلب می‌دانیم که باید از دیگران انتظار چه رفتارهایی را

داشته باشیم ← نظم اجتماعی

امروزه اکثر جوامع صنعتی به آن دچار هستند ← خاکستری شدن جمعیت

(افزایش جمعیت بالای ۶۵ سال)

روابط علت و معلولی‌ای که صرفاً با حس و تجربه به دست آید ← تبیین

تجربی

پزشکی که بیماران خود را منتظر می‌گذارد و کارمند بانکی که در پرداخت وام،

آشناپان و بستگان را در اولویت قرار می‌دهد ← بی‌نظمی

۸۴ ۲ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

(الف) طرفداران دیدگاه تبیینی گمان می‌کنند همه جوامع مسیر یکسانی به

سوی پیشرفت طی می‌کنند و از جوامع ساده به پیچیده تبدیل می‌شوند،

در حالی که انسان‌ها می‌توانند جوامع و تاریخ‌های گوناگونی را پدید آورند.

(ب) نظم اجتماعی یعنی قرار گرفتن هر پدیده در جای خود که جای پدیده‌ها را

قواعد تعیین می‌کنند.

۹۲ ۴ زهرا نعمتی دارندهٔ مدال طلای مسابقات جهانی پارالمپیک ←
برای هر کاری که نیت و ارادهٔ آدمی در انجام آن قوی باشد، بدن دچار ضعف
و ناتوانی نمی‌شود.

ورزشکار ← اکتسابی، اجتماعی، متغیر

ایرانی ← اجتماعی، انتسابی، ثابت

۹۳ ۱ انسان هر نوع تصرفی را برای بهره‌برداری بیشتر از طبیعت
انجام می‌دهد ← جهان متجدد

بخش پنهان هویت ← مشاوره گرفتن از روان‌کاو و روان‌شناس

بُعد ثابت هویت ← با همهٔ تغییراتی که فرد سپری کرده است، می‌داند
کیست.

در به دست آوردن آن‌ها نقشی نداریم ولی می‌توانیم با تلاش و کوشش
خود آن‌ها را تغییر دهیم ← منزلت اجتماعی

۹۴ ۲ بررسی عبارت نادرست:

ج) زرنگی، تنبلی، صبوری و زودرنجی از ویژگی‌های اخلاقی فردی ما هستند، و
خودمان آن‌ها را شکل می‌دهیم.

۹۵ ۲ پیامد آن‌چه در پاسخ به پرسش «کیستی؟» گفته می‌شود ←
شکل‌گیری هویت فرد

هر چیز که در جستن آنی آنی ← بُعد ناخودآگاه هویت

علت «در جامعهٔ سرمایه‌داری هویت افراد بیشتر به ثروت و توان اقتصادی آن‌ها
وابسته است» ← هویت اجتماعی هر فرد، درون جهان اجتماعی و براساس
عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد.

۹۶ ۱ جایگاه طبیعت در جهان معنوی اسلام ← موجودی زنده،
آیت و نشانهٔ خداوند

جایگاه طبیعت در جهان متجدد ← نگاه دنیوی جهان متجدد و ارزش‌های آن
به گونه‌ای است که هر دخل و تصرفی را در طبیعت مجاز می‌داند.

زمان و مکان تولد و دختر و پسر بودن ← انتسابی، ثابت، فردی

پیامبران و اولیای الهی دربارهٔ غفلت و فراموشی انسان‌ها از خویشتن سخن
گفته‌اند.

از پایان قرن ۱۹، جریان فکری با رویکردی اساطیری شکل گرفت که
ویژگی‌های جسمانی و بدن عاملی برای ستایش و تمجید قلمداد می‌شد.

۹۷ ۲ ویژگی‌های روانی و اخلاقی ما از نوع اکتسابی، فردی و متغیر
است.

ابعاد هویتی با یکدیگر تعامل یا ارتباط دوسویه دارند و بر یک‌دیگر اثر
می‌گذارند. بدن ما مجرای ارتباط ما با جهان طبیعی و بخشی از آن
محسوب می‌شود.

۸۵ ۴ جامعه‌شناسان برای شناخت نظم از امور مأنوس و عادت‌شده
آشنایی‌زدایی می‌کنند، یعنی از دید یک فرد غریبه به موضوعات مأنوس و
روزمره نگاه می‌کنند و در کنار بی‌نظمی، نظم را می‌شناسند.

۸۶ ۱ پیامد یکسان‌انگاری طبیعت و جامعه بر انسان ← تقلیل
دادن انسان به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی
برخی جوامع در رفع نیازهای خود تواناترند ← توسعه‌یافته‌تر و پیشرفته‌ترند.
پوزیتیویسم ← وحدت روش علوم؛ در همهٔ علوم، روش مطالعه یکسان و
تجربی است.

۸۷ ۳ نتیجهٔ شناخت ما از قوانین طبیعت، این قوانین را تغییر
نمی‌دهد. ما فقط می‌توانیم این قوانین را بشناسیم، سپس با استفاده از علوم
طبیعی و تا جایی که قوانین طبیعت اجازه می‌دهند، در طبیعت و
پدیده‌هایی که براساس قوانین طبیعی عمل می‌کنند، تغییراتی ایجاد کنیم و
آن پدیده‌ها را کنترل کنیم.

منظور از تبیین ← نشان دادن علت ایجاد یا زوال پدیده یا بیان چرایی آن
جامعه‌شناسی در آغاز شکل‌گیری خود سعی کرد به علوم طبیعی به ویژه علم
فیزیک نزدیک شود.

ارتباط میان بیکاری و ... ← هم‌تغییری‌ها

۸۸ ۲ پرسش‌نامه، یکی از ابزارهای گردآوری اطلاعات در روش‌های کمی
است.

اشتراک لمبروزو و کنت ← روش تبیینی

افتراق جامعه و طبیعت ← محصول و مخلوق کنش‌های انسان

ساختار اجتماعی را در گروه‌های رسمی مانند سازمان‌ها بهتر می‌توان دید.

۸۹ ۴ مواجههٔ افراد با هر موقعیت اجتماعی براساس نیازهای
عملی ← کاستن از پیچیدگی و عمق آن موقعیت ← ساختن آگاهی و
دانش ساده‌تر ← عمل براساس دانش عملی ← شکل‌گیری عادت ←
ذخیرهٔ دانش ابزاری در دانش عمومی

۹۰ ۱ جامعه هم مانند بدن انسان، بیرونی و درونی دارد.

جامعه‌شناسی تبیینی، انسان را مغلوب جامعه ساخت.

هدف جامعه‌شناسی پوزیتیویستی، پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی و
جامعه است.

کشف نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیز، نتیجهٔ هنر عادت‌زدایی است.

۹۱ ۳ تأثیر جهان طبیعی بر جهان اجتماعی: در شرایط اقلیمی
متفاوت، شیوهٔ زندگی اجتماعی مردم متفاوت است.

تأثیر جهان نفسانی بر جهان طبیعی: برخی از بیماری‌های جسمانی با کمک
قوای روانی درمان می‌شود.

تأثیر جهان نفسانی بر جهان اجتماعی: یک انسان باتقوا جهانی را تغییر می‌دهد.

۱۰۴ | ۲ ابزار تازه‌ای است که به جهان غرب در مدیریت انتقال فرهنگ

به جوامع غیرغربی یاری می‌رساند ← صنعت ارتباطات

علت گرفته شدن قدرت چانه‌زنی از کشورهای استعمارزده ← تک‌محصولی

شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده

فراگرفتن عناصر فرهنگ دیگر بدون تحقیق و گزینش و به گونه‌ای تقلیدی ←

خودباختگی فرهنگی

هویت دولت - ملت‌ها ← ناسیونالیستی و قومی

۱۰۵ | ۳ دولت - ملت‌ها در مسیر توسعه خود به صورت قدرت‌های

استعماری درآمدند و به دنبال فتوحات استعماری، جغرافیای سیاسی جدیدی

را در مناطق حضور خود برای دیگر فرهنگ‌ها پدید آوردند و هویت جدیدی

ساختند که برخلاف حاکمیت‌های پیشین، خود را با هویت دینی و معنوی

نمی‌شناختند بلکه کاملاً سکولار بودند.

۱۰۶ | ۳ بازرگانان برای تجارت و سود، نیازمند حمایت نظامی دولتمردان

بودند ← پیوند قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت

پایگاه نظامی آمریکا در ژاپن ← استعمار و ادغام جوامع در نظام نوین

جهانی

اختلال و تأثیرگذاری بر فرهنگ عمومی و نخبگان جوامع غیرغربی ← به

خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری

شکل‌گیری دولت‌هایی که برخلاف حکومت‌های گذشته، خود را نه با هویتی

دینی بلکه با ویژگی‌های جغرافیایی، تاریخی و خصوصاً نژادی می‌شناختند ←

پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار

۱۰۷ | ۴ از سده هفدهم تا بیستم ← اقتصاد جهانی شکل گرفت.

قبل از ظهور غرب جدید ← فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف، هر یک در بخشی

از جهان، حاکمیت سیاسی مربوط به خود را به وجود آورده بودند. اگر برخی

کشورها مورد هجوم نظامی قرار می‌گرفتند، در صورتی‌که از ظرفیت

فرهنگی برتری برخوردار بودند، گروه مهاجم را درون خود هضم و جذب

می‌کردند.

نوزدهم و بیستم ← سازماندهی سیاسی و اقتصادی جدیدی شکل گرفت به

صورت مرکز و پیرامون

۱۰۸ | ۲ آرمان سیاسی فراماسونرها ← جهان‌وطنی

جوامع مختلف و شبکه روابط میان آن‌ها در هر دوره تاریخی ← جامعه جهانی

تقسیم جامعه جهانی به بخش‌های مرکز و پیرامون ← فرهنگ سلطه

مواجهه فرهنگ غرب با فرهنگ اسلام ← چالش‌های بین فرهنگی و تمدنی

۹۸ | ۴ مقایسه اخلاق پهلوانی و اخلاق قهرمانی ← تناسب هویت

جهان اجتماعی با ابعاد اخلاقی و روانی افراد

تأمل درباره ویژگی‌هایی از خود و کمک گرفتن از دیگران ← بعد ناخودآگاه هویت

تبرج و دم غنیمت‌شماری و انضباط ← ویژگی‌های اخلاقی و روانی جهان متجدد

پوشش، اثر انگشت ← هویت اجتماعی، هویت فردی

۹۹ | ۳ جهان متجدد براساس رویکرد دنیوی خود، با ویژگی‌های

روانی‌ای سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی شکل

می‌گیرند.

اثر انگشت و گروه خونی ویژگی‌های هویتی انتسابی، ثابت و فردی هستند.

افراد در موقعیت‌های گوناگون با پرسش «کیستی؟» مواجه می‌شوند.

۱۰۰ | ۱ کارمند راستگو ← «اکتسابی، اجتماعی، متغیر» و

«اکتسابی، فردی، متغیر»

متولد دوم اسفند ۷۹ ← «فردی، انتسابی، ثابت»

ایرانی آزاده ← «انتسابی، اجتماعی، ثابت» و «اکتسابی، فردی، متغیر»

روستایی وقت‌شناس ← «انتسابی، اجتماعی، ثابت» و «اکتسابی، فردی،

متغیر»

۱۰۱ | ۱ علت انتقال برخی صنایع وابسته به کشورهای استعمارزده ←

بازار مصرف

علت تضعیف سازوکارهای دموکراسی جهان غرب ← تمرکز قدرت رسانه در

دست چند شرکت یا چند فرد قدرتمند

علت قرار گرفتن دولت‌های مستقل در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت ←

اقتصاد وابسته

۱۰۲ | ۲ شناسایی تغییرات اقتصادی در سطح جهانی پیامد ←

استفاده از شبکه‌های عظیم اطلاعاتی

فراگیری عناصر فرهنگ دیگر بدون تحقیق و گزینش و به گونه‌ای

تقلیدی ← معنای خودباختگی فرهنگی

اقتصاد وابسته ← علت قرار گرفتن دولت‌های مستقل در چرخه نامتعادل

جهانی توزیع ثروت

۱۰۳ | ۴ جهان غرب از طریق رسانه، فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی

را مدیریت می‌کند.

علوم انسانی غربی مبتنی بر بنیان‌های هویتی غرب بعد از رنسانس شکل گرفته‌اند.

دولت - ملت‌ها، حاکمیت‌های سیاسی - اقتصادی جدیدی بودند که نخستین

بار در اروپای غربی با افول قدرت کلیسا پدید آمدند.

شکل‌گیری پیمان‌هایی از قبیل جنبش عدم تعهد، پیامد سیاست جهانی‌سازی

اقتصادی قدرت‌های برتر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) «که» معادلی ندارد، «فقط» معادلی ندارد و اضافی است، عدم ترجمه «مجال»
- (۲) «أقوی» اسم تفضیل است: قدرتمندترین، «که» نادرست است، «مجال» مفرد است.
- (۳) «مِن» ترجمه نشده است، «المُتَّفَجِّرات: موادّ منفجره» جمع است، «لِیَسْتَخْدَمَ» مجهول است؛ تا به کار گرفته شود، «مجال» مفرد است.

۱۱۴ ۴ ترجمه کلمات مهم: لَمَّا: وقتی که / ما شاهدتُ: ندیدم / لِم یُضَعَّفُ: تضعیف نشد / الحصول: دستیابی

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) هنوز (← وقتی)، شروع نکرده بودم (← شروع کردم)، آن چه دیدم (← ندیدم)، رسیدن (← دستیابی)، پیمودم (← ادامه دادم)
- (۲) تضعیف نکردم (← تضعیف نشد)، با جدّیت (← با پشتکار)، رسیدن (← دستیابی)
- (۳) مشاهده کردم (← مشاهده نکردم)، تضعیف نکردم (← تضعیف نشد)، راهی (← راهم)، بلکه (← پس)

۱۱۵ ۱ ترجمه کلمات مهم: یَأْتِي بِ: می آورد / لتصلیح: برای تعمیر / عُطِّلَ: خراب شده است

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) می آید (← می آورد؛ «أتی بِ: آورد»، خراب است (← خراب شده است؛ «عُطِّلَ» ماضی مجهول است).
- (۳) می آید (← می آورد)، تعمیر شود (← برای تعمیر)
- (۴) کارکنان (← کارگران)، می آید (← می آورد)، همه چیزها (← هر چیزی؛ «كُلّ + اسم مفرد: هر»، خراب است (← خراب شده است).

۱۱۶ ۲ «پستاندار» اضافی است.

۱۱۷ ۲ «لا تجتمع» مضارع منفی است نه نهی ← جمع نمی شود

۱۱۸ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) کان یرجو (← کان یتمّی، لعلّ (← لیت)، کثیراً (← مطراً کثیراً؛ «فراوان»، صفت «باران» است).
- (۲) فَلَاح (← الفَلاح؛ «کشاورز» معرفه است)، کثیراً (← مطراً کثیراً، یُنزِلُ (← یُنزِلُ)
- (۳) مزارع (← المزارع، لعلّ (← لیت)، المطر الكثير (← مطراً کثیراً)

۱۱۹ ۱ «تنهایی بهتر از همنشین بد است» گزینه (۱) بر تنهایی و اجتناب از مجالست با اشخاص (ناصالح) تأکید دارد.

۱۰۹ ۳ جوامعی که از طریق نفوذ اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در

نظام نوین جهانی ادغام شدند و از قدرت مقاومت بیشتری برخوردار بودند، در شرایط نیمه‌استعماری به سر می‌بردند.

کشورهای غربی برای رسیدن به منافع اقتصادی خود، در ابتدا از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری استفاده کردند.

تعاملات و گفت‌وگوهای فرهنگی و تمدنی، پیامد حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت در جامعه جهانی است.

۱۱۰ ۴ بررسی عبارت نادرست:

ج) جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید، به گونه‌ای نبود که سرنوشت تعاملات فرهنگی را تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی قرار دهد.

زبان عربی (اختصاصی)

■ مناسب‌ترین گزینه را در جواب برای ترجمه یا مفهوم یا تعریب مشخص کن (۱۱۹ - ۱۱۱):

۱۱۱ ۲ ترجمه کلمات مهم: قد أفلح: به تحقیق رستگار شدند /

خاشعون: فروتن‌اند

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) ترتیب کلمات به هم خورده است، فروتنی می‌کنند (← فروتن‌اند؛ «خاشعون» اسم است).
- (۳) کسانی که (← همانانی که)، رستگار می‌شوند (← رستگار شدند؛ «أفلح» ماضی است).
- (۴) این ترتیب مخّل معنی نیست، مؤمنینی (← مؤمنان)، رستگار می‌شوند (← رستگار شدند)

۱۱۲ ۲ ترجمه کلمات مهم: حیواناتٌ دَکِیَّةٌ: حیواناتی باهوش هستند /

تُوَدِّي: که ایفا می‌کنند / دَوْرًا هَامًا: نقشی مهم / تُحَيِّرُ النَّاسَ: مردم را شگفت‌زده می‌سازند

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) «دور» مفرد است (جمع آن: أدوار)، «هم ... و هم» معادلی ندارد.
- (۳) «بسیار» معادلی ندارد، «بازی می‌کنند» ترجمه درستی نیست، «تَحَيَّرُ» نادرست ترجمه شده است.
- (۴) «با هوش زیاد» نادرست است، داشته (← ایفا می‌کنند)، «حیرت‌زده می‌شوند = یَتَحَيَّرُ»

۱۱۳ ۴ ترجمه کلمات مهم: من أقوى المُتَّفَجِّرات: از قوی‌ترین موادّ

منفجره / اختراع نوبل: نوبل آن را اختراع کرد / لیسْتَخْدَمُ: تا به کار گرفته شود / مجال: عرصه، زمینه / البناء: ساخت / الإعمار: آبادانی، آبادسازی

۱۳۰ ۳ بررسی گزینه‌ها:

- ۱) «من الصالحین» خبر از نوع جار و مجرور برای «إِنَّ» است.
- ۲) «فیک» خبر از نوع جار و مجرور برای «دواء» است.
- ۳) «مثل» خبر اسم برای «لا»ی نفی جنس است.
- ۴) «مِن یَعْم» خبر از نوع جار و مجرور است.

تاریخ

۱۳۱ ۳ فرمانروایان قاجار: آقامحمدخان قاجار ← فتحعلی شاه ←

محمد شاه ← ناصرالدین شاه

ناصرالدین شاه در برابر دریافت مبلغی ناچیز و یک چهارم سود سالانه، انحصار خرید و فروش توتون و تنباکو در داخل و خارج ایران را به مدت ۵۰ سال به یک انگلیسی به نام **تالبوت** واگذار کرد. این قرارداد به قرارداد تالبوت مشهور شده است. مردم ایران که می‌دیدند این قرارداد نوعی استثمار اقتصادی است، شروع به قیام و اعتراض نسبت به این قرارداد کردند. این اعتراضات در نهایت شاه را مجبور به لغو آن کرد.

۱۳۲ ۴ **میرزا حسین خان سپهسالار**، یکی از صدراعظم‌های عصر ناصری، نقش مؤثری در تشویق شاه برای سفر به فرنگ، اخذ تمدن اروپایی و ترغیب وی به دادن امتیازهای فراوان به انگلیس و روسیه تزاری داشت.

۱۳۳ ۲ **عباس میرزا** فرمانده جنگ‌های ایران و روس، درصد برآمد با استفاده از دانش و تجارب کارشناسان نظامی فرانسه و انگلستان، ارتش ایران را تجدید سازمان و مجهز به سلاح‌های مدرن کند، اما **تلاش‌های او به دلیل پیمان‌شکنی دولت فرانسه، بدعهدی انگلستان و موانع و مشکلات داخلی بی‌نتیجه ماند.**

۱۳۴ ۲ بررسی عبارت نادرست:

ج) روحانیون در محاکم شرع، دعوای مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث را حل و فصل می‌کردند.

۱۳۵ ۴ با به قدرت رسیدن قاجاریه و فروکش کردن جنگ‌های داخلی، مجدداً در اوایل دوره قاجار صنایع دستی در ایران **رشد و رونق یافت**. در این زمان، به علت جنگ‌های ناپلئون کالاهای صنعتی اروپایی چندان به ایران وارد نمی‌شد اما صنایع دستی ایران با کیفیت خوب تولید می‌شد و از لحاظ کیفیت و دوام در وضعیت مطلوبی قرار داشت.

۱۳۶ ۳ تجاری شدن کشاورزی ایران در عصر قاجار تغییر چندانی در فنون کشاورزی ایجاد نکرد اما موجب افزایش درآمد مالکان و مشارکت روزافزون تجار ایرانی و خارجی در صدور تولیدات برخی از محصولات کشاورزی، نظیر پنبه و تریاک شد.

■ گزینه نادرست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخص کن (۱۲۲ - ۱۲۰):

۱۲۰ ۴ «آمنوا: ایمان آورده‌اند»، لازم است.

ضمناً خبر «إِنَّ» جمله «إِنَّا لَا نُضِيعُ...» است.

۱۲۱ ۱ «المناجم» مضاف‌الیه است.

۱۲۲ ۲ «ذَک» اسم اشاره دور (البعید) است.

■ گزینه مناسب را در پاسخ به سوالات زیر مشخص کن (۱۳۰ - ۱۲۳):

۱۲۳ ۱ «ن» جمع مذکر همیشه مفتوح است ← خائفون

۱۲۴ ۲ یُسَهِّلُ: آسان می‌کند ≠ یُصَعِّبُ: دشوار می‌کند

ترجمه سایر گزینه‌ها:

- ۱) پس از اختراع آن، جنگ‌ها افزایش یافتند و ابزارهای کشتار زیاد شدند.
- ۳) دایرة المعارف، فرهنگی بزرگ است که اندکی از دانش‌ها را جمع می‌کند.
- ۴) ادب انسان بهتر از طلای اوست.

۱۲۵ ۳ کانال: مکانی پهن که در میان دو کوه یا دو منطقه واقع است!

ترجمه و بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) آزمایشگاه: مکانی برای اجرای پژوهش‌های علمی!
 - ۲) دشت: مکانی نامرتفع که در آن گیاهان می‌رویند!
 - ۴) معدن: مکانی که در آن موادی معدنی همانند طلا از آن استخراج می‌شود!
- ۱۲۶ ۱ در گزینه (۱): «فی مُدَارَةٍ» جاژ و مجرور و خبر (شبه‌جمله) است.

۱۲۷ ۳ «لا» در «لَا شَكَّ» لای نفی جنس است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) به دلیل تنوین بر روی «خوف» لا از نوع لای نفی جنس نیست.
- ۲) «لا» ناهیه است.
- ۴) «لا» نافییه است.

۱۲۸ ۴ «ن» در «رَفَعَنِي» نون وقایه است.

ولی در سایر گزینه‌ها، «ن» جزء حروف اصلی (ریشه) فعل است: (غ ن ی) ، (ش ح ن) ، (ع ن ی)

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) «الغرفة» مجرور به حرف جرّ و «الثالثة» صفت و مجرور است.
- ۲) «ی» مضاف‌الیه و مجرور است.
- ۳) «مهرجان» مجرور به حرف جرّ و «المدرسة» مضاف‌الیه و مجرور است.
- ۴) «صدیق» مجرور به حرف جرّ و «ی» مضاف‌الیه و مجرور است.

۱۳۷ | ۱ بررسی عبارت نادرست:

ب) فرش ایران در دوره قاجار طالبان فراوانی در جهان پیدا کرد و گردشگران اروپایی توجه تاجران و مردم اروپا و آمریکا را به سوی فرش دستبافت ایران جلب کردند.

۱۳۸ | ۱ میرزا حسن رشديه از شخصیت‌های فرهنگی عصر قاجار بود که برای تأسیس مدارس جدید به ویژه در دوره تحصیلی ابتدایی در شهرهای مختلف ایران بسیار تلاش کرد. هدف او از این اقدام، فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی به فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.

۱۳۹ | ۳ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

ج) تعزیه که ریشه در آیین‌های باستانی داشت، در دوره ناصرالدین شاه گسترش پیدا کرد.

د) هنر تئاتر به سبک اروپایی از دوره قاجار به همت دانشجویان اعزامی به اروپا، در ایران گسترش یافت.

۱۴۰ | ۳ پس از اختراع دوربین عکاسی، مسافرانی که در عصر ناصری به اروپا می‌رفتند، تصاویر زیادی از بناهای آن سرزمین با خود به ایران آوردند. بسیاری از معماران به سفارش دربار و ثروتمندان با استفاده از برخی از عناصر معماری فرنگی و تلفیق آن با معماری ایرانی، سبکی از معماری را به وجود آوردند که در آن عناصر و ویژگی‌های معماری ایرانی و اروپایی ترکیب شده بود. علاوه بر این، ورود مظاهر تمدن جدید غربی مانند تلگراف، تلفن، پست و ... نیز در گسترش سبک معماری اروپایی در ایران مؤثر بود.

۱۴۱ | ۴ یکی از مقامات عالی‌مرتبه دربار ساسانی که عنوان واستریوشان سالار داشت، رئیس روستاییان و کشاورزان به شمار می‌رفت. او علاوه بر عهده‌دار بودن مسئولیت گردآوری مالیات‌های بخش کشاورزی، برای توسعه و ترویج آبادانی و کشت و کار نیز کوشش می‌کرد.

۱۴۲ | ۳ شواهد باستان‌شناسی، لوح‌های گلی و گزارش‌های مورخان یونانی (خصوصاً هرودت)، اطلاعات ارزشمندی درباره اوضاع تجاری در دوران سلسله هخامنشیان ارائه می‌دهند.

۱۴۳ | ۳ عمده‌ترین منابع درآمد حکومت در ایران باستان عبارت بود از: انواع مالیات‌ها (مالیات کشاورزی و دام، پیشه‌وران و سرانه)، عوارض گمرکی، حمل و نقل و راهداری و حق بهره‌برداری از معادن و جنگل‌ها.

۱۴۴ | ۲ بررسی عبارت نادرست:

ج) اوستا در قرن ۴م. و در زمان حکومت شاپور دوم ساسانی به خط و زبان اوستایی نگارش یافت.

۱۴۵ | ۴ اشکانیان حامی سیاست آزادی دینی بودند و همین سیاست زمینه مناسبی را برای همزیستی مسالمت‌آمیز پیروان ادیان و عقاید مختلف فراهم آورد. از این‌رو، یونانی‌تبارانی که در ایران می‌زیستند، بدون هیچ مزاحمتی خدایان خود را می‌پرستیدند. یهودیان، ایران را پناهگاه مناسبی برای خود می‌دانستند. آیین بودایی نیز در این دوره به ایران وارد شد و مبلغان بودایی در سرزمین‌های شرقی حکومت اشکانی به تبلیغ اندیشه بودا می‌پرداختند.

۱۴۶ | ۳ زبان فارسی باستان و اوستایی از جمله زبان‌های کهن ایرانی است. زبان فارسی باستان، نیای زبان فارسی امروزی و زبان قوم پارس بوده و در دوره هخامنشی به آن سخن می‌گفته‌اند. مهم‌ترین مدارک بر جای مانده از زبان فارسی باستان، سنگ‌نوشته‌های پادشاهان هخامنشی است که به خط میخی نوشته شده‌اند. در زمان هخامنشیان، قصه‌های متعددی (از جمله هزار افسان) به زبان فارسی باستان وجود داشته و مردم آن‌ها را از حفظ می‌خوانده‌اند. زبان فارسی میانه یا پهلوی ساسانی دنباله زبان فارسی باستان به حساب می‌آید.

۱۴۷ | ۴ ایرانیان همواره علاقه‌مند بودند که از دانش و دستاوردهای علمی مردم دیگر سرزمین‌ها استفاده کنند. از این‌رو، در زمان فرمانروایی خسروانشیروان، مبادلات فرهنگی با هند و روم گسترش یافت. در دوره ساسانی، کلیله و دمنه از زبان سانسکریت به زبان فارسی میانه ترجمه شد. در دوره اشکانی، نقل داستان‌های ملی و پهلوانی، رواج فراوان یافت و شاعران و موسیقی‌دانان دوره‌گردی که به «گوسان‌ها» معروف بودند، این داستان‌ها را از حفظ برای مردم می‌خواندند. این داستان‌ها بعدها در تدوین خدای‌نامه‌ها و سرودن شاهنامه توسط فردوسی مورد استفاده قرار گرفتند.

۱۴۹ | ۱ پژوهشگران با مقایسه نقش برجسته‌های دوره هخامنشی با دوران پیش از آن، دریافته‌اند که سنگ‌تراشان هنرمندی که در خدمت هخامنشیان بودند، از نقش برجسته‌های بین‌النهرین و به ویژه نقش برجسته‌های آشوری، الهام و الگو گرفته‌اند. تأثیرپذیری از دستاوردهای هنری اقوام و

ملت‌های تابع

۱۵۰ | ۲ هنر سفالگری در دوره ساسانی، رونق گذشته را نداشت.

۱۵۱ | ۳ مهم‌ترین اقدام شاه اسماعیل صفوی، پس از نشستن بر تخت شاهی، رسمی کردن مذهب شیعه دوازده‌امامی بود. این اقدام دو پیامد مهم داشت: نخست، این‌که بسیاری از شیعیان در خدمت دولت نوپای صفوی قرار گرفتند و در سایه این دولت متشکل، منسجم و متحد شدند. دوم، آن‌که این اقدام سبب تمایز آشکار ایران از همسایگان مسلمان خود، به ویژه امپراتوری عثمانی در غرب و ازبکان و گورکانیان هند در شرق، شد.

۱۵۸ ۲ در سده‌های نخستین قرون وسطا، پاپ‌ها از طریق همکاری و اتحاد با شاهان و اشراف اروپای غربی، تلاش‌های سیاسی و نظامی امپراتوری بیزانس را برای تسلط بر کلیسای رم ناکام گذاشتند.

۱۵۹ ۲ یکی از مهم‌ترین تحولات عصر رنسانس، اکتشافات جغرافیایی و کشف راه‌های دریایی جدید بود. این تحول، علاوه بر دستاوردهای علمی که در حوزه دانش دریانوردی و جغرافیا در پی داشت، موجب به هم خوردن موازنه تجارت جهانی و آغاز استعمارگری اروپاییان شد.

۱۶۰ ۳ جنبش اصلاح دین با انتقاد و اعتراض به برخی از نظریات و عملکرد کلیسا شروع شد. برخی از این اعتراضات از سوی شاهان و فرمانروایان صورت می‌گرفت که کلیسا را از دخالت در امور سیاسی منع می‌کردند. انسان‌گرایان هم که شیفته ادبیات و آثار کهن یونانی و لاتینی بودند، به شیوه تعلیم و تربیت و محتوای آموزشی که تحت نظارت کلیسا در مدارس و دانشگاه‌ها تدریس می‌شد، انتقاد داشتند و آن‌ها را غیرمفید می‌شمردند. انسان‌گرایان هم‌چنین کلیسا را به خاطر برخی ناهنجاری‌های اخلاقی کشیشان، سرزنش می‌کردند. مهم‌تر از همه، گروهی از مصلحان دینی بودند که از درون کلیسا پا به عرصه اعتراض و انتقاد نهاده و آموزه‌های کلیسا را درباره انسان و خدا به چالش کشیدند.

جغرافیا

۱۶۱ ۱ مطالعه کاربری زمین به برنامه‌ریزان شهری کمک می‌کند که محدودیت‌ها را بشناسند و به گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که از فضاهای شهر، به طور مناسب و متعادل استفاده شود.

بررسی عبارت‌هاک نادرست:

(الف) برنامه‌ریزان پس از مطالعه و شناسایی کاربری‌های موجود در شهر، میزان وسعت هر کاربری یا عملکرد را نسبت به مساحت کل شهر محاسبه می‌کنند.

(ج) یکی از ویژگی‌های عمده برنامه آمایش سرزمین، توزیع متوازن جمعیت و پیشگیری از تمرکز و انبوهی جمعیت در یک یا چند مادرشهر است.

(د) در سامانه اطلاعات جغرافیایی، داده‌های مربوط به پدیده‌های دنیای واقعی را می‌توان براساس اهداف مطالعه و نوع ویژگی‌های مورد نظر در قالب لایه‌هایی جداگانه طبقه‌بندی و ترکیب کرد.

۱۶۲ ۳ برنامه توسعه روستایی، برنامه‌ای است که با هدف بهبود زندگی اقتصادی و اجتماعی روستائیان طراحی می‌شود.

۱۵۲ ۲ محققان و مورخان، عصر شاه عباس اول را عصر اقتدار و شکوفایی سلسله صفوی دانسته‌اند.

بررسی عبارت‌هاک نادرست:

- شاه عباس اول، پایتخت صفویان را از قزوین به اصفهان منتقل کرد.
- شکست ازبکان در نبرد مرو از جمله اقدامات شاه اسماعیل صفوی بود.
- هنر نگارگری در دوره شاه عباس اول به اوج شکوفایی خود رسید. در این دوره، آقارضا عباسی با طرح‌ها و نوآوری‌های بی‌نظیرش، مکتب اصفهان را پایه‌گذاری کرد.

۱۵۳ ۲ در زمان شاه صفی، قندهار توسط گورکانیان هند از ایران جدا شد. شاه عباس دوم، قندهار را باز پس گرفت.

۱۵۴ ۱ الف) حسن بیگ روملو از مورخان دوره شاه تهماسب اول صفوی و صاحب کتاب «احسن التواریخ» است.
ب) یکی از برجسته‌ترین علمای ایران در عصر صفوی، بهاء‌الدین محمد بن حسین عاملی معروف به «شیخ بهایی» است که در همه علوم دینی و عقلی و طبیعی عصر صاحب‌نظر بود.
ج) در شاهنامه تهماسبی دوپست و پنجاه خردنگاره وجود دارد که توسط هنرمندان برجسته‌ای چون سلطان محمد تبریزی، جلال‌الدین میرک و دیگران به تصویر درآمده‌اند.

د) از جمله خوشنویسان مشهور عصر صفوی می‌توان به میرعلی هروی و میرعماد حسنی قزوینی اشاره کرد.

۱۵۵ ۴ یکی از ویژگی‌های فلزکاری عصر صفوی، طلاکاری روی فلزات است. این آثار به جز جنبه هنری، موجب رونق تجارت و کسب و کار نیز بودند.

۱۵۶ ۳ پس از انقراض امپراتوری شارلمانی در اوایل قرن ۹م، هرج و مرج اروپا را فرا گرفت و حملات طوایف غیرتمدن از شرق و شمال موجب گسترش ناامنی شد. پادشاهان به دلیل ناتوانی در تأمین هزینه ارتش، قادر به حفظ اقتدار و امنیت قلمرو خود نبودند. به همین دلیل، اربابان از جمله شاهان، درصدد برآمدند قسمت‌هایی از زمین‌ها و املاک خود را در ازای دریافت خدمات نظامی و غیرنظامی به زبردستان و یا اشراف درجه دوم واگذار کنند. اشراف درجه دوم نیز به نوبه خود همین کار را کردند. به این ترتیب سلسله‌مراتبی از ارباب (فئودال) و باجگزار (واسال) به وجود آمد. (نظام فئودالیسم)

۱۵۷ ۴ علل و عوامل مؤثر در بروز جنگ‌های صلیبی:

- ۱- مشکلات اقتصادی و اجتماعی سرزمین‌های اروپایی
 - ۲- به خطر افتادن موجودیت امپراتوری بیزانس
 - ۳- موفقیت‌های نظامی مسیحیان در اندلس
- نکته:** فطرت حکومت سلجوقی و اختلاف و دشمنی میان عباسیان و فاطمیان موجب پیروزی صلیبیان در جنگ اول صلیبی شد.

۱۶۹ ۴ امروزه GIS در امور متعددی چون برنامه‌ریزی و مدیریت شهرها و روستاها، کاربری زمین، آمایش سرزمین، مدیریت منابع طبیعی، مکان‌یابی شهرک‌ها و صنایع، کشاورزی، معادن، محیط زیست، مخاطرات محیطی، عمران، شبکه‌های حمل و نقل، نقشه‌برداری، امور نظامی و دفاعی، شبکه‌های بهداشت و درمان و کسب و کار و تجارت کاربرد دارد.

۱۷۰ ۲ مراحل کار در سامانه اطلاعات جغرافیایی:

ورودی ← پردازش ← خروجی

ورودی: داده‌ها و اطلاعات از محیط جمع‌آوری می‌شوند.

اطلاعات به صورت رقومی به محیط نرم‌افزار GIS وارد و در آن‌جا، کدبندی و ذخیره می‌شود.

پردازش: اطلاعات با توجه به اهداف و نیاز کاربر، پردازش و تجزیه و تحلیل فضایی و مدل‌سازی می‌شود.

خروجی: اطلاعات به صورت اشکال، نقشه، نمودار، جدول و ... نمایش داده می‌شود.

نتایج و گزینه‌ها برای تصمیم‌گیری بهینه ارائه می‌شود.

۱۷۱ ۴ افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستایی، زمینه‌ساز ایجاد

شهرهای اولیه شد.

بزرگ‌ترین شهرهای ایران در گذشته، در مسیر راه‌های کاروان‌رو و بازرگانی داخلی یا خارجی شکل گرفته است.

۱۷۲ ۳ جمعیت زیاد شهرها به خدمات و تسهیلات بیشتری نیاز دارد.

جمعیت زیاد سبب شده است خانه‌ها فشرده و محله‌ها پرتراکم شود. بیشتر مردم سکونتگاه‌های شهری در بخش خدمات و صنعت شاغل هستند (رد گزینه ۳). در شهرها معمولاً تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوه زندگی مردم مشاهده می‌شود.

۱۷۳ ۳ نقش هر سکونتگاه براساس وضع جغرافیایی آن، اعم از

طبیعی یا انسانی تعیین می‌شود؛ به طور مثال، شهرهای مقدس مشهد و قم به دلیل وجود زیارتگاه‌ها مورد توجه زائران است. این شهرها را «زیارتگاهی» می‌نامند.

۱۷۴ ۴ انزلی ← بندری - تجاری

تهران ← سیاسی - اداری

اراک ← صنعتی

پیرانشهر ← نظامی

۱۷۵ ۴ بخش خدمات، کمک زیادی به ترسیم سایر بخش‌های

اقتصادی می‌کند.

۱۶۳ ۴ مهم‌ترین مشکلات روستاها را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد:

۱- مشکلات اقتصادی: درآمد فصلی و ناکافی، نداشتن مالکیت زمین یا کمبود زمین، نداشتن سرمایه لازم برای کشت تجاری، عدم دسترسی به بازار فروش، پایین بودن میزان تولید و ...

۲- کمبود تجهیزات و خدمات: کمبود آب آشامیدنی سالم، کمبود امکانات آموزشی و درمانی، سطح پایین زندگی روستائیان و ...
امروزه این دو گروه از مشکلات، تحت عنوان «فقر روستایی» بررسی می‌شوند.

۱۶۴ ۳ مهم‌ترین اقداماتی که برای حل مشکلات اقتصادی روستاها در

نواحی مختلف جهان انجام شده، عبارت‌اند از:

۱- اصلاحات ارضی یا تقسیم زمین و انتقال مالکیت آن

۲- تشکیل تعاونی‌های تولیدی روستایی

۳- گسترش انقلاب سبز و استفاده از ماشین‌آلات و فناوری در کشاورزی

۴- توسعه صنایع کوچک روستایی

۵- توسعه خدمات گردشگری و فراغتی

۱۶۵ ۱ تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی، از وظایف مهم بنیاد

مسکن انقلاب اسلامی است.

۱۶۶ ۱ سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور (وابسته به وزارت

کشور) وظیفه هماهنگی و پشتیبانی مالی، فنی و علمی از شهرداری‌ها و دهیاری‌ها را بر عهده دارد و همزمان بر اجرای طرح‌های عمرانی و خدمات شهری و روستایی نظارت می‌کند.

۱۶۷ ۳ ویژگی‌های عمده برنامه آمایش سرزمین به شرح زیر است:

۱- توجه به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های همه مناطق و استان‌های کشور

۲- توجه به همه ابعاد توسعه

۳- توجه به عدالت در توسعه

۴- توزیع متوازن جمعیت

۵- توجه به نیازهای جمعیتی حال و آینده در برنامه‌ریزی‌های عمرانی

۶- توجه به حفظ محیط زیست و بهره‌مندی منطقی از منابع

۷- توجه به آمایش دفاعی

۱۶۸ ۳ داده‌ها و اطلاعات جغرافیایی دو مؤلفه دارند: موقعیت

جغرافیایی دارند (داده‌های مکانی) و دارای ویژگی‌هایی هستند (داده‌های توصیفی)

بررسی گزینه‌ها:

(۱) داده مکانی: ناحیه استوایی - داده توصیفی: گرمای همیشگی، کانون کم‌فشار، زاویه مستقیم تابش

(۲) داده مکانی: نواحی ساحلی - داده توصیفی: فعالیت‌های تجاری و گردشگری، نقش بندری

(۳) داده توصیفی: بارش کم و خشکی

(۴) داده مکانی: مجاورت مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی - داده توصیفی: گرم

۱۸۵ ۳ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

ج) در نظام سیاسی ناحیه‌ای، مناطق خودمختار اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای در ناحیه خود دارند.

د) در نظام سیاسی تک‌ساخت، کشور به واحدهای سیاسی و اداری کوچک‌تر مانند استان و شهرستان تقسیم می‌شود، اما حکومت مرکزی حدود اختیارات آن‌ها را تعیین می‌کند.

۱۸۶ ۲ امروزه اصطلاح جغرافیایی «ژئوپلیتیک» در اخبار و موضوعات

سیاسی، روابط سیاسی و بین‌المللی، مذاکرات یا رقابت‌ها و کشمکش‌های سیاسی، زیاد به کار می‌رود.

اصطلاح ژئوپلیتیک، از دو واژه «ژئو» مخفف ژئوگرافی به معنای جغرافیا و واژه «پلیتیک» به معنای سیاست، ترکیب شده است. برخی آن را معادل «سیاست جغرافیایی» در نظر گرفته‌اند که البته مورد قبول همه نیست. ژئوپلیتیک شاخه‌ای از دانش جغرافیای سیاسی است که با موضوع قدرت و ارتباط آن با جغرافیا و سیاست سروکار دارد. جوهره ژئوپلیتیک را قدرت تشکیل می‌دهد.

۱۸۷ ۳ بازیگران سیاسی اصلی و عمده جهان: حکومت‌های مستقل -

رهبران ایدئولوژیک و افراد برجسته سیاسی - گروه‌ها و احزاب سیاسی - سازمان‌های مردم‌نهاد (مانند NGOها) - سازمان‌های بین‌المللی (مانند سازمان ملل متحد) - نهادهای اقتصادی و تجاری بین‌المللی (مانند شرکت‌های چندملیتی)

بازیگران سیاسی با به دست آوردن قدرت می‌توانند به اهداف خود برسند، مطابق میل یا نظام فکری خود فرمان برانند، منافع خود و هواداران‌شان را تأمین نمایند و رقیبان خویش را از صحنه بیرون کنند.

۱۸۸ ۴ در قرن نوزدهم، راتزل، نظریه «فضای حیاتی» را مطرح کرد.

او برای عامل موقعیت جغرافیایی اهمیت قائل بود و اعتقاد داشت که موقعیت یک کشور در مجاورت یک دولت قوی یا ضعیف، بر سیاست و قدرت آن تأثیر می‌گذارد. راتزل از مباحث خود چنین نتیجه می‌گرفت که در کشمکش بر سر قدرت، دولت‌های بزرگ پیروز می‌شوند و کشورهای کوچک را ضمیمه خاک خود می‌کنند.

۱۸۹ ۴ موقعیت جغرافیایی (ریاضی و نسبی) عبارت است از چگونگی

قرار گرفتن یک مکان در سطح کره زمین. موقعیت جغرافیایی تأثیر به‌سزایی در افزایش یا کاهش قدرت یک کشور دارد. موقعیت دریایی یعنی دسترسی به آب‌های آزاد نیز نقش مهمی در قدرت ملی یک کشور دارد. دسترسی به آب‌های آزاد یا دسترسی نداشتن به دریا نیز در قدرت یا ضعف یک کشور تأثیرگذار است. برای مثال، انگلستان و ژاپن از همه سمت به آب‌های آزاد دسترسی داشته‌اند و توانسته‌اند به قدرت‌های بزرگ دریایی تبدیل شوند.

۱۷۶ ۳ انواع محصولات زراعی ← انواع غلات، حبوبات، سبزیجات و

محصولات جالبی، نباتات علوفه‌ای و محصولات صنعتی مشکلات تولیدات زراعی در ایران ← محدودیت در منابع آب و خاک، بهره‌وری کم، وجود آفات و خسارات طبیعی، نوسانات آب و هوایی، بی‌ثباتی در قیمت محصولات

۱۷۷ ۳ گستردگی ایران در عرض جغرافیایی، تنوع اقلیمی و گونه‌های

گیاهی، وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام فراهم کرده است. علاوه بر آن، روند رو به رشد صنایع تبدیلی، وجود نیروی انسانی متخصص و ماهر و استفاده از روش‌های علمی در مجموع باعث رشد این بخش از اقتصاد کشور ما شده است.

۱۷۸ ۲ عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور،

نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به طور کامل توجه نشده است.

۱۷۹ ۳ پیکره‌بندی طبیعی سرزمین ایران، برخورداری از موقعیت

دریایی و خشکی، وجود کوه‌های بلند، دشت‌های وسیع، سواحل گوناگون و بیابان‌های شگفت‌انگیز گردشگری زمین‌گردی (ژئوتوریسم) را ایجاد کرده است.

۱۸۰ ۱ شکل شهر همدان، شعاعی (ستاره‌ای) است.

در شهرهای شعاعی (ستاره‌ای)، شهر دارای یک مرکز اصلی (میدان) بوده و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن مرکز به صورت شعاعی منشعب می‌شوند و سایر فضاها، اطراف آن‌ها شکل می‌گیرند.

۱۸۱ ۴ کشور حداقل سه رکن بنیادی دارد: سرزمین - جمعیت (ملت)

- نظام سیاسی (حکومت)

۱۸۲ ۳ امروزه خطوط مرزی کشورها ارزش حقوقی و بین‌المللی دارند؛

زیرا محدوده‌های کشورهای هم‌مرز در اسناد سازمان ملل متحد ثبت می‌شود.

۱۸۳ ۲ مرزهای تطبیقی، مرزهایی هستند که با در نظر گرفتن شرایط

فرهنگی تعیین می‌شوند و گروه‌های انسانی را که از نظر قومی، زبانی، دینی و غیره متفاوت‌اند، از یک‌دیگر جدا می‌کند؛ مانند مرز بین هند و پاکستان.

۱۸۴ ۲ به طور معمول، تمرکز قدرت سیاسی و وزارتخانه‌ها و

سازمان‌های دولتی، تمرکز اقتصادی نهاد‌های مالی و پولی و شرکت‌های بزرگ و ثروت و قدرت در پایتخت‌ها، موجب تبدیل آن‌ها به کلان‌شهرها می‌شود که پیامدهایی چون رشد جمعیت، ترافیک، آلودگی هوا و کمبود مسکن و خدمات را به دنبال دارد.

۱۹۵ ۱ اگر فیلسوفی معتقد باشد که اصل سنخیت از طریق تجربه به دست می‌آید، نمی‌تواند وقوع اتفاق (به معنای نفی اصل سنخیت) را در حوادث بعدی، غیرممکن بداند.

۱۹۶ ۲ اگر کسی نظم و هماهنگی موجود در طبیعت را انکار کند، هیچ‌گاه نمی‌تواند دانشمندان را به کشف علل پدیده‌ها تشویق نماید. در حقیقت، انکار اصل سنخیت، بی‌اعتباری همه علوم و بی‌اعتنایی به آن‌ها را به دنبال دارد و متناقض با یک هستی نظام‌مند و قانونمند می‌باشد. حال اگر کسی برای جهان، علت نخستین و آفریننده را اثبات کند، آن‌گاه معنای اول تا سوم اتفاق را امکان‌پذیر نمی‌داند و معتقد می‌شود که همه حوادث جهان از ابتدا تاکنون و در آینده در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده قرار دارند.

۱۹۷ ۱ دسته‌ای از فیلسوفان هستند که در عین انکار خداوند، می‌خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند و بگویند که جهان به سمت یک غایت برتر در حرکت است و روزبه‌روز کامل‌تر می‌شود و به غایت خود نزدیک‌تر می‌گردد. اما نظر این فیلسوفان مورد نقد قرار گرفته است، زیرا قبول غایت برای اشیا و پدیده‌های جهان وقتی امکان‌پذیر است که آن غایت، قبل از پیدایش اشیا مشخص شده باشد تا اشیا، متناسب با آن هدف و آن غایت ساخته شده و پدید آمده باشند. در آن صورت می‌توانند به سوی آن هدف حرکت نمایند و تکامل یابند و چنین غایت و هدفی، بدون قبول خداوند امکان‌پذیر نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) قبول اصل علیت و وجوب‌بخشی علت به معلول و اصل سنخیت لوازمی دارد که درک درست این لوازم در تبیین بهتر جهان و شناخت هستی به ما کمک می‌کند. ۳) کسی که خدا را قبول دارد، می‌تواند برای جهان یک نقشه از پیش تعیین شده و یک هدف و غایت قائل شود، اما کسی که خدا را قبول ندارد، نمی‌تواند برای جهان نقشه و هدف تعیین کند. لذا می‌توان گفت به عقیده برخی انسان‌ها (نه همه) بین وجود خدا و اتفاقی نبودن (نه اتفاقی بودن) مسیر شکل‌گیری پدیده‌ها ارتباط وجود دارد.

۴) قبول تکامل جهان فقط با یک مبنا سازگار است و آن مبنا اعتقاد به علت نخستین و آفریننده‌ای است که جهان را (نه انسان، آن را) به سوی هدف و مقصد خود به پیش می‌برد.

۱۹۸ ۱ معنای چهارم اتفاق یعنی رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده، با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست، بلکه مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است. بنابراین می‌تواند کاربرد درستی داشته باشد. به عنوان مثال، چون محمد که برای دیدن مسابقه به ورزشگاه آزادی می‌رود، از خارج شدن مهدی از خانه و تصمیم مهدی برای آمدن به ورزشگاه اطلاعی ندارد، نمی‌تواند پیش‌بینی کند که مهدی را در ورزشگاه خواهد دید و بدهی‌اش را از او پس بگیرد. و الا براساس قاعده علیت و لوازم آن، مجموعه تصمیم‌ها و حرکت‌های این دو سبب شده که آن‌ها یک‌دیگر را در ورزشگاه ببینند و محمد بتواند بدهی‌اش را از مهدی بگیرد.

۱۹۰ ۱ منابع انرژی و معدنی چون نفت و گاز، کانی‌های فلزی چون مس و روی در صنعت و امور نظامی کاربرد دارند. اما داشتن این منابع به تنهایی منشأ قدرت نیست. اگر این منابع در کشوری در جهت توسعه صنایع قرار بگیرند (مانند چین و برزیل)، در قدرت آن کشور مؤثرند.

فلسفه و منطق

۱۹۱ ۲ برخی از فیلسوفان جهان رابطه علیت را نمی‌پذیرند و یا پذیرش علیت از طریق عقل را قبول ندارند.

۱۹۲ ۴ از نظر هیوم از «تجربه تداعی» است که تصور و گمان «ارتباط ضروری» حاصل می‌شود، نه این‌که ضرورت میان علت و معلول نوعی تداعی در ذهن ایجاد می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هیوم معتقد بود علیت، نه از طریق حس و تجربه و نه از طریق عقل، قابل اثبات نیست.

۲) به عقیده هیوم، یک عادت ذهنی خاص ما را ترغیب می‌کند که بگوییم «الف» علت «ب» است. یعنی وی عادت ذهنی را عامل تصور وجود اصل علیت در انسان به شمار می‌آورد.

۳) حس (نه عقل استدلالی) می‌تواند اجسام و رنگ‌ها و شکل‌ها و اموری از این قبیل را به ما نشان دهد.

۱۹۳ ۱ فیلسوفان مسلمان می‌گویند: «انسان درمی‌یابد که پدیده‌ها خود به خود به وجود نمی‌آیند؛ زیرا این‌که چیزی خودش به خودش وجود بدهد، به معنای آن است که چیزی که نیست، قبلاً باشد تا بتواند خودش را به وجود بیاورد و این، همان اجتماع نقیضین است که محال بودن آن بدیهی است. به عبارتی، به عقیده فیلسوفان مسلمان، تصورات علت و معلول، وقتی می‌خواهند به صورت یک قانون عام درآیند و گفته شود که مثلاً هر معلولی علت می‌خواهد، یک فرآیند عقلی و غیرتجربی دارد و مبتنی بر قانون عدم اجتماع و ارتفاع نقیضین است.

۱۹۴ ۳ اصل «وجوب‌بخشی علت به معلول» جهان را تابع رابطه‌ای ضروری و حتمی نشان می‌دهد و فیلسوفی را سراغ نداریم که به طور صریح و روشن نسبت به این اصل تردید کند. فیلسوفان، معمولاً می‌گویند: «هر معلولی به علت نیاز دارد و یک رابطه ضروری میان علت و معلول برقرار است.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۴) لازمه و نتیجه اصل سنخیت، نظم و قانونمندی‌های معین میان دسته‌های مختلف پدیده‌های جهان است، نه تخلف‌ناپذیری و حتمیت در نظام هستی.

۲) برخی از مردم که از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند، گاهی فکر می‌کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت، معلول آن پدید نیامده است و براین اساس، می‌پندارند میان علت و معلول، رابطه ضروری وجود ندارد.

۲۰۳ ۳ گزینه (۳) تأیید استدلال مغالطه تمثیل ناروای مطرح شده است نه نقد آن.

برای مقابله با مغالطه تمثیل ناروای مطرح شده، دو راه وجود دارد:

۱- توجه به وجوه اختلاف

۲- یافتن استدلال تمثیلی مخالف

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) استدلال تمثیلی مخالف ذکر شده است و روش عرفانی به ریسمان نجات تشبیه شده است.

(۲) به وجوه اختلاف عرفان و دریای طوفانی اشاره شده که می‌تواند با راهنمایی راهنمای آگاه، مسیر به درستی طی شود.

(۴) استدلال تمثیلی مخالف ذکر شده است، چون روش عرفانی به ساختمان‌هایی با استاندارد مهندسی تشبیه شده است.

۲۰۴ ۳ شرایط استقرای تعمیمی قوی عبارت است از:

۱- نمونه‌ها باید تصادفی باشند.

۲- نمونه‌ها باید متفاوت باشند و شامل همه طیف‌های مختلفی که در جامعه آماری ما وجود دارند، بشود.

۳- تعداد نمونه‌ها باید به کل جامعه آماری، نسبت مناسبی داشته باشند.

حال هرگاه هر کدام از شرایط استقرای قوی و یا همه آن‌ها را به درستی رعایت نکنیم و یا نتیجه استقرا را یقینی بدانیم، دچار مغالطه «تعمیم شتاب‌زده» می‌شویم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) از همه طیف‌های مختلف جامعه آماری استفاده نکرده است؛ زیرا نتیجه بررسی دبیرستان‌های یک استان را به همه دبیرستان‌های تمام استان‌های کشور (اعم از برخوردار و نیمه‌برخوردار و محروم) تعمیم داده است.

(۲) شرط متفاوت بودن نمونه‌ها رعایت نشده است؛ زیرا فقط دانش‌آموزان دختر شهر را بررسی کرده است و نتیجه را به همه دانش‌آموزان دختر و پسر همان شهر تعمیم داده است.

(۴) تعداد نمونه‌ها نسبت به کل جامعه آماری مناسب نیست. هم‌چنین از همه طیف‌های مختلف جامعه آماری استفاده نکرده است.

۲۰۵ ۴ نتایج استدلال استنتاج بهترین تبیین و استقرای تمثیلی

احتمالی است و سیر ذهن در استنتاج بهترین تبیین از جزئی به کلی است و در استقرای تمثیلی از جزئی به سوی جزئی است. بنابراین مقدمات هر دو نوع استدلال، جزئی است.

۱۹۹ ۴ معنای چهارم اتفاق یعنی رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده، با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست، بلکه مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است. بنابراین می‌تواند کاربرد درستی داشته باشد. به عنوان مثال، شخصی ممکن است برای استخراج آب اقدام به کندن زمین کند، اما اتفاقاً به گنج برسد.

۲۰۰ ۳ برخی از دانشمندان احتمال می‌دهند که جهان کنونی ما، یعنی این میلیاردها کهکشان، بر اثر انفجار بزرگ - مه‌بانگ - آغاز شده و به تدریج گسترش یافته است. این بیان باعث شده برخی تصور کنند پیدایش این جهان، اتفاقی و بدون علت بوده است. بنابراین، طبق این عبارت کتاب می‌توان چنین برداشت کرد که نظریه مه‌بانگ بیش از هر چیز مؤید اتفاق است و اگر این نظریه مورد پذیرش قرار گیرد، امکان برداشت‌های غلط فلسفی از نظرات علمی جدید به خصوص در حوزه فیزیک را می‌تواند به همراه داشته باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) اتفاقی بودن تحول تدریجی همه موجودات زنده جهان و مسئله انتخاب اصلح، بیانگر دیدگاه برخی از دانشمندان زیست‌شناس است و ربطی به نظریه مه‌بانگ ندارد.

(۲ و ۴) نظریه مه‌بانگ بیش از هر چیز مؤید مفهوم فلسفی اتفاق است نه شانس.

۲۰۱ ۴ تفکر شامل تعریف و استدلال است. انسان برای رسیدن به بخشی از معلومات خود از استدلال استفاده می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مقدماتی که در استدلال استفاده می‌کنیم، در خود استدلال اثبات نمی‌شوند. ممکن است این مقدمات قبلاً اثبات شده باشند و یا آن‌قدر بدیهی و واضح‌اند که هیچ‌وقت نیاز به اثبات نداشته‌اند.

(۲) استدلال در جواب به کلیه پرسش‌های چرایی می‌آید و نتایج آن گاهاً قطعی (در قیاس) و گاهاً احتمالی (در اقسام استقرا) است.

(۳) موضوع منطق دارای دو بخش اصلی تعریف و استدلال است و استدلال در تمام علوم دارای اهمیت است.

۲۰۲ ۲ هرچه وجوه مشابهت میان دو امر بیشتر باشد، استقرای تمثیلی قوی‌تر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) نمونه‌ها و مصادیق جزئی هستند نه کلی؛ زیرا در تمثیل دو امر جزئی با هم مقایسه می‌شوند و نتیجه هم جزئی است.

(۲ و ۴) برای تقویت استقرای تعمیمی مناسب هستند.

۲۰۶ | ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۲) با بررسی چند سال اخیر سوالات کنکور که مفهومی بوده، این نتیجه به سال‌های آینده هم تعمیم داده شده است. در نتیجه نوع استدلال، استقرای تعمیمی و نتیجه آن **احتمالی** است. هم‌چنین اغلب افرادی که مورد آزمایش قرار گرفتند، کم‌خونی داشته‌اند و این نتیجه به کل افراد شهر تعمیم داده شده است. در نتیجه نوع استدلال، استقرای تعمیمی و نتیجه آن **احتمالی** است.

۳) با توجه به خواهر بودن این دو نفر که وجه اشتراک آن‌ها است (شباهت ظاهری بین دو امر جزئی)، موفقیت یکی به دیگری نسبت داده شده است. در نتیجه این نوع استدلال، استقرای تمثیلی و نتیجه آن **احتمالی** است.

۲۰۷ | ۴ استنتاج بهترین تبیین اگرچه نتیجه احتمالی دارد، اما در

زندگی روزمره و در مسائل علمی جهت بررسی فرضیه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در استنتاج بهترین ممکن است ساده‌ترین احتمال نتیجه مورد نظر باشد ولی معمولاً ساده‌ترین احتمال نادیده گرفته می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در استدلال استنتاج بهترین تبیین، همه احتمالات ممکن را بررسی نمی‌کنیم، بلکه فقط احتمالاتی که به ذهنمان رسیده را بررسی می‌کنیم.

۲) در استدلال تمثیلی که نوعی استقرا است، نتیجه آن **احتمالی** است نه ضروری و قطعی.

۳) مبنای اعتماد به علوم تجربی، استقرای تعمیمی قوی است.

۲۰۸ | ۲ منظور از قیاس در بیت مذکور، تمثیل است. مفهوم بیت

بیانگر احتمالی و غیرقطعی بودن نتیجه استدلال استقرای تمثیلی است.

۲۰۹ | ۱ بررسی عبارت‌ها:

الف) قیاسی (سیر از کلی به جزئی است) و نتیجه آن **قطعی** است.

ب) استنتاج بهترین تبیین (احتمالات مختلف خاموشی اتومبیل را بررسی نموده و به بهترین تبیین رسیده است) و نتیجه آن **احتمالی** است.

ج) استقرای تمثیلی ناروا است (از تمثیل برای صدور حکم استفاده کرده است) و نتیجه آن **احتمالی** است.

د) قیاسی (استدلال قیاسی است و آمدن کلمه مانند در نتیجه تأییری در استدلال ندارد) و نتیجه آن **قطعی** است.

ه) تعمیمی (از چند مورد جزئی، نتیجه کلی گرفته است) و نتیجه آن **احتمالی** است.

۲۱۰ | ۴ در استنتاج بهترین تبیین، به دنبال فرضیه‌ای برای چرایی

داده‌ها هستیم ولی در استقرای ساده به دنبال چرایی نیستیم، فقط احکام به دست آمده را تعمیم می‌دهیم، به همین دلیل در مورد جایگاه این نوع استدلال اختلاف نظر وجود دارد و برخی آن را نوع مستقلاً از استدلال دانسته‌اند.

۲۱۱ | ۳ درست است که سقراط درباره مسائل اساسی زندگی هم‌چون

مسائل اساسی خدانشناسی، اخلاق، سیاست و اجتماع با مردم سخن می‌گفت، اما این گفت‌وگوی وی بیشتر حاوی نکات فلسفی، اجتماعی و اخلاقی بود.

۲۱۲ | ۱ جامعه آتن در زمان سقراط متأثر از اندیشه‌های سوفسطائیان

بود. آنان با کمک اقسام مغالطه‌ها و جدل و فن سخنوری به نشر اندیشه خود می‌پرداختند و بر شیوه زندگی مردم تأثیر می‌گذاشتند. مخالفان اصلی سقراط همین افراد بودند، زیرا سقراط عمر خود را مصروف اصلاح جامعه و شناساندن افکار مغالطه‌آمیز چنین سوفیست‌هایی کرد.

سقراط جهالت این افراد سفسطه‌گر را به رخشان می‌کشید و شالوده تفکر عقلانی و فلسفی اصیل را استوار ساخت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) سوفیست‌ها با اقسام مغالطه و جدل و فن سخنوری آشنایی داشتند.

۳) سوفیست‌ها، گفتار و رفتار سقراط را مانع نشر اندیشه و عقیده خود که همانا «جهان را نمی‌توان شناخت و آنچه را که ما علم و دانش می‌نامیم، تنها ساخته و پرداخته ذهن ماست و تطابق با واقعیت‌ها ندارد»، می‌دانستند.

۴) این سقراط (نه مقامات حکومتی) بود که از سوفیست‌ها به عنوان دشمن علم و حق طلبی، حقیقت و فضیلت یاد می‌کرد.

۲۱۳ | ۴ سقراط، روش بحث ثابتی داشت. مفهومی از مفاهیم را که در

زندگی ما اهمیت حیاتی دارد، برمی‌گزید و درباره‌اش پرسش می‌کرد. مثلاً می‌پرسید «دوستی چیست؟» وقتی کسی داوطلب پاسخ می‌شد، با توجه به پاسخ او، سؤال دیگری طرح می‌کرد به طوری که مخاطب و پاسخ‌دهنده را به حقیقت می‌رساند و آنچه را که حق بود، از زبان پاسخ‌دهنده به دست می‌آورد. این روش گفت‌وگو و پرسش و پاسخ که سقراط به کار می‌گرفت، به تدریج به «روش سقراطی» شهرت یافت.

۲۱۴ | ۲ سقراط در قسمتی از دفاعیه خود می‌گوید: «آتنیان! بگذارید

افتزایی را که از دیرباز به من نسبت داده‌اند و ملتوس هم همان را تکرار کرد، یادآوری کنم.» آنان می‌گویند: «سقراط رفتاری خلاف دین ما آتنیان در پیش گرفته و در پی آن است که به اسرار آسمان و زمین دست یابد. باطل را حق جلوه دهد و این کار را به دیگران هم می‌آموزد.»

۲۱۵ | ۲ عبارت «گروه بزرگی به غلط مرا دانا می‌نامند، در حالی که من

دانا نیستم» سقراط، نشان می‌دهد که وی به نادانی خود بیش از دیگران وقوف دارد نه به دانایی خودش. از سویی دیگر، سقراط می‌خواست یادآوری کند که مردم جامعه وی، معیارهای دانایی را نمی‌دانند.

روان‌شناسی

- ۲۲۱ ۳ زمان بازیابی حافظه کوتاه‌مدت ← چند دقیقه نوع رمزگردانی حافظه بلندمدت ← عمدتاً معنایی ظرفیت یا گنجایش حافظه حسی ← نامحدود
- ۲۲۲ ۳ هر سه گزینه (۱) و (۲) و (۴) اشاره به حافظه رویدادی دارند؛ زیرا به مکان و زمان مشخصی مربوط می‌شوند، اما گزینه (۳) اشاره به حافظه معنایی دارد، زیرا دانش عمومی مدنظر است.
- ۲۲۳ ۲ رمزگردانی دو نوع حافظه حسی و کوتاه‌مدت هر دو حسی است، هر چند در حافظه کوتاه‌مدت، حسی همراه با توجه است. ظرفیت یا گنجایش هر دو حافظه بلندمدت و حسی نامحدود است.
- ۲۲۴ ۴ هر سه گزینه (۱) و (۲) و (۳) اشاره به خطای حذف کردن یا فراموشی دارد، اما گزینه (۴) به خطای اضافه کردن اشاره دارد که در آن فرد به پر کردن چاله‌های موجود می‌پردازد و به غلط ادعا می‌کند رویدادی اتفاق افتاده است.
- ۲۲۵ ۱ ندانستن تعداد پله‌های ساختمان دانشگاه، به علت کم‌توجهی و نبود رمزگردانی است.
- در بازی حدس زدن یا همان بیست سؤالی، فرد هر چه نشانه‌های بیشتری داشته باشد، بازیابی اطلاعات راحت‌تر صورت می‌گیرد.
- ۲۲۶ ۲ هر سه گزینه (۱) (بیان اهمیت مطالب)، (۳) (استفاده از رمزگردانی معنادار) و (۴) (مطالعه چندحسی) اشاره به رمزگردانی دارند، اما در گزینه (۲) یعنی شرکت در آزمون‌های مکرر به بازیابی اشاره شده است.
- ۲۲۷ ۳ در اولین مرحله، مطالب هر فصل پیش‌خوانی می‌شود تا به برداشت کلی برسیم.
- ۲۲۸ ۴ مرتضی در واقع به مرور کارآمد مطالب پرداخته است که به کنترل اثر گذشت زمان کمک می‌کند. سارا سعی در یادگیری عمیق داشته است که به کنترل اثر تداخل کمک می‌کند.
- ۲۲۹ ۴ هر چه دو واژه علاوه بر نشانه حسی یا بیرونی، دارای نشانه معنایی هم باشند، یادآوری آن‌ها آسان‌تر است، مثل دعا و آرامش.
- بررسی سایر گزینه‌ها:**
- (۱) فقط دارای نشانه حسی یا بیرونی هستند و یادآوری آن‌ها آسان نیست.
- (۲) دارای نشانه معنایی هم هستند اما علت، اشتباه بیان شده است.
- (۳) فقط دارای نشانه حسی یا بیرونی هستند و یادآوری آن‌ها آسان نیست.
- ۲۳۰ ۲ استفاده از مثال‌های گوناگون برای واژه «عدالت» ← بسط معنایی تفاوت بین عدالت و بی‌عدالتی ← تمایزبخشی

۲۱۶ ۳ به عقیده سقراط، دانای حقیقی فقط خداست. وی هم‌چنین در دفاعیه خود خطاب به ملتوس می‌گوید: «آیا کسی پیدا می‌شود که علم و قدرت و عدالت فوق بشری را قبول داشته باشد ولی وجود خداوند را منکر شود؟» از این سخنان سقراط می‌توان برداشت کرد که وی به خدای برتر که همه چیز را می‌داند و از عدالت و قدرت فوق بشری برخوردار است، معتقد است.

۲۱۷ ۲ ملتوس یک بار در دادگاه می‌گوید: «جرم سقراط این است که خدایانی را که همه به آن‌ها اعتقاد دارند، انکار می‌کند و از خدایی جدید سخن می‌گوید» و در جایی دیگر خطاب به سقراط می‌گوید: «بلی تو منکر خدایان هستی»؛ پس انکار خدایان و سخن‌گفتن از خدای جدید، تناقضی است که ملتوس گرفتار آن شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ملتوس، سقراط را متهم می‌کند که خورشید را سنگ می‌داند و ماه را کره‌ای خاکی.

(۳) سقراط در رد ادعای ملتوس (نه اعتراف به اتهام ملتوس) چنین می‌گوید: «منظورت این است که من خورشید و ماه را به خدایی نمی‌پذیرم؟»

(۴) ملتوس، چندین بار در دادگاه سقراط را به بی‌خدایی متهم می‌کند و خطاب به سقراط می‌گوید: «بلی تو منکر خدایان هستی» نه این‌که معتقد باشد که سقراط تلاش می‌کند تفکر فلسفی جدیدی از خداپرستی راستین ارائه دهد.

۲۱۸ ۲ نزد سقراط، کسی که راه درست را یافت و آن را در پیش گرفت، هرگز نباید از خطر، هراسی به دل راه دهد.

۲۱۹ ۲ سقراط در پایان دفاعیه خود می‌گوید: «اکنون وقت رفتن فرا رسیده است؛ من به سوی مرگ می‌روم و شما به سوی زندگی. نصیب کدام‌یک از ما بهتر است؟ جز خدا کسی نمی‌داند.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) و (۴) اکنون که خداوند مرا مأمور کرده تا در جست‌وجوی دانش بکوشم و آن را به دیگران بیاموزم، آیا پسندیده است که از ترس مرگ یا هر خطر دیگری، از فرمان الهی سربتایم.

(۳) اگر مرگ انتقال به جهانی دیگر است و اگر این سخن راست است که همه درگذشتگان در آن جا گرد آمده‌اند، پس چه نعمتی بالاتر از این‌که آدمی از این مدعیان که عنوان قاضی بر خود نهاده‌اند، رهایی یابد و با داوران دادگر آن جهان روبه‌رو شود و با نیکان و بلندمرتبان همنشین گردد! اگر مرگ این است، حاضریم بارها به کام مرگ روانه شویم.

۲۲۰ ۳ به عقیده سقراط، اگر مرگ انتقال به جهانی دیگر است و اگر این سخن راست است که همه درگذشتگان در آن جا گرد آمده‌اند، پس چه نعمتی بالاتر از این‌که آدمی از این مدعیان که عنوان قاضی بر خود نهاده‌اند، رهایی یابد و با داوران دادگر آن جهان روبه‌رو شود و با نیکان و بلندمرتبان همنشین گردد! اگر مرگ این است، حاضریم بارها به کام مرگ روانه شویم.